

Kvinner og kjønnsroller i Trondheim Taekwon-Do klubb
I perioden
1976 til 2016

Linn Anita Lundager

Masteroppgave i historie – Femårig lektorutdanning
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Det humanistiske fakultet
Institutt for moderne samfunnshistorie

Trondheim, våren 2020

Forord

Fra jeg startet på lektorutdanningen i historie ved NTNU, visste jeg hele tiden at jeg ønsket å skrive en masteroppgave om Taekwon-Do. Som førsteårsstudent var drømmen å skrive historien til Taekwon-Do, et stort mål, som jeg er glad min veileder og de foreleserne jeg har diskutert tankene rundt oppgaven med, fikk meg bort i fra. Det å skulle skrive om utviklingen i Trondheim Taekwon-Do klubb og kvinnene i klubben har vært utfordrende nok. Det er et tema jeg brenner for, og jeg kan trygt si at opplevelsen av å skulle fullføre denne oppgaven har hatt sine oppturer og nedturer.

Det har likevel vært en fantastisk studietid, og samholdet blant lektorstudentene har vært fantastisk å få tatt del i. Så takk til alle jeg har studert med for å ha gjort tiden på Dragvoll til en flott og minnerik tid. Jeg gleder meg til å kunne jobbe som lektor og forhåpentligvis gi elevene mine en like god historielærer, som mine lærere var for meg. Ved å skrive denne oppgave har jeg fått mulighet til å lete etter historiske kilder, samle inn informasjon og produsert denne oppgaven. I følge læreplanen¹ for historie på videregående skole skal elevene kunne ulike former for historiske kilder og benytte dette i egne framstillinger. Ved å ha gjennomført denne oppgaven vil jeg letter kunne veilede elevene, etter å ha fått en større forståelse for hvordan man kan benytte kilder for å lage en historisk framstilling.

Så er det på tide å si takk til de som har hjulpet meg gjennom denne oppgaven. Først vil jeg takke veilederen min, Ingar Kaldal, for å la meg skrive om det temaet som jeg brenner for, og for ikke å ha gitt opp troen på at jeg skulle klare å gjennomføre oppgaven.

Derneft vil jeg takke informantene mine som sa ja til å gjennomføre intervjuene, og som gjorde det mulig å skrive denne oppgaven.

Jeg ønsker å takke de som har støttet meg og presset meg til å jobbe videre med oppgaven, selv når jeg selv ikke klarte å finne motivasjon til å fortsette med oppgaven. Flere av mine venner innen Taekwon-Do har vært pådrivere for å få meg til å fullføre denne oppgaven. Samt både elever og foreldre fra Trondheimsklubben har motivert meg til å fullføre det jeg startet på.

Linn Anita Lundager

Trondheim, mai 2020

¹ <https://www.udir.no/kl06/HIS1-02/Hele/Kompetansemaal/etter-vg3-studieforberedende-utdanningsprogram>

Sammendrag

Denne oppgaven starter med å fortelle om bakgrunnen for Taekwon-Do og deretter videre til utviklingen av Trondheim Taekwon-Do klubb.

I denne oppgaven ønsket jeg å se på hva det var som hadde fått de høyt graderte kvinnene i klubben til å fortsette å være aktive over lengre tid. Kvinne andelen av de med en høy grad i klubben er mindre enn andelen menn, til tross for at det har vært kvinnelige medlemmer av klubben, siden klubbens oppstart. Oppgaven tar for seg utviklingen av idretten i Norge for å se dette i sammenheng med utviklingen av Trondheim Taekwon-Do klubb.

Bakgrunnen for denne oppgaven er min egen erfaring som kvinnelig utøver i Trondheim Taekwon-Do klubb. Der jeg har vært en del av miljøet i flere år, og etter hvert stilte meg undrende til hvorfor det var så få kvinner med høy grad, og om det var noe spesielt som hadde motivert de kvinnene som hadde kommet seg opp i systemet.

Målet med oppgaven var å se om jeg kunne finne en sammenheng mellom de kvinnene som hadde vært aktive over tid, og fortsatte å være aktive. Om det var de samme faktorene som de opplevde som motiverende, eller om det var individuelle årsaker til deres deltakelse.

Metoden som ble brukt i denne oppgaven var intervju, i tillegg til å benytte meg av årsmeldingene til Trondheim Taekwon-Do klubb for å få en oversikt over kjønnsfordelingen i klubben.

I min studie fant jeg at det alle informantene pekte på som viktig var det sosiale aspektet ved å delta aktivt i klubben. Det var en av faktorene som ble nevnt av alle informantene som en årsak til at de ønsket å være en del av miljøet. Samt at alle tre informanter som hadde kommet tilbake etter barnefødsler pekte på dette som en viktig årsak.

Abstract

This assignment starts with the background for Taekwon-Do and the development of Trondheim Taekwon-Do club. In this study, I wanted to look at what had caused the high-ranking women in the club to remain active for a long time. The female proportion of those with a high degree in the club is less than the proportion of men. Despite the fact that there have been female members of the club since the beginning club. This study also sees the development of sports in Norway in the context of the development of Trondheim Taekwon-Do club.

The idea of this assignment was my own experience as a female athlete in the Trondheim Taekwon-Do club. Where I had been an active member of the club several years, and I wondered why there were so few women with a high degree. Whether there was anything special that had motivated the women achieved a higher degree.

The goal of the assignment was to see if I could find a connection between the women who had been active over time and continued to be active. Whether it was the same factors they had experienced as motivating, or whether there were individual reasons for their participation.

Interview was the method I choose for this study. In addition I used the annual reports of the Trondheim Taekwon-Do club to get an overview of the gender distribution in the club.

In this study I found that all the informants pointed out the importace of the social aspect in participating actively in the club. It was one of the factors mentioned by all the informants as a reason why they wanted to be part of the club. And all three informants who had returned after childbirth pointed this out as an important reason.

Innholdsfortegnelse

Forord.....	iii
Sammendrag.....	iv
Abstract.....	v
Innholdsfortegnelse.....	vi
Figurer.....	vii
Ordforklaring.....	viii
1.0 Taekwon-Do, en innledning.....	1
1.1 Taekwon-Do som kampsport.....	1
1.2 Taekwon-Do og kvinner.....	2
1.3 Problemstilling og avgrensing	3
2.0 Metode.....	4
2.1 Intervju som metode.....	4
2.2 Kilder.....	9
2.3 Litteratur.....	12
3.0 Kvinner og kjønn.....	14
3.1 Hva var det kvinnelige?.....	14
3.3 Kvinner og tid.....	16
4.0 Idrett.....	17
4.1 Idrett i Norge.....	17
4.2 Idretten og kvinnene i Norge.....	18
5. Taekwon-Do.....	21
5.1 Opprinnelsen av ITF Taekwon-Do.....	21
5.2 Taekwon-Do i Norge.....	22
5.3 Norges Kampsportforbund og kvinner.....	23
5.4 Årsrapporter fra Trondheim Taekwon-Do klubb.....	24
5.6 Kvinnelige Taekwon-Do utøvere.....	26
6. Samtalene med informantene.....	28
8. Avslutning.....	33
Kilder.....	35
Vedlegg.....	35
Litteratur.....	36

Figurer

Figur 1.1: Stolpediagram.....
Figur 1.2: Stolpediagram.....
Figur 1.3: Stolpediagram.....

Ordforklaring

Taekwon-Do: Betyr hånd, fot, kunst, og er en koreansk kampkunst, der utøverne skal beherske en rekke fysiske, tekniske og psykiske ferdigheter.

NTN Taekwon-Do: National Taekwon Do Norway, Det er det største forbundet innen Taekwon-Do i Norge, hvor Trondheim Taekwon Do klubb er medlem.

ITF Taekwon-Do: International Taekwon Do Federation: Dette er det internasjonale Taekwon Do forbundet som NTN Taekwon Do er medlem av. ITF refererer til hvilken stilart man utøver.

WT Taekwondo (tidligere WTF Taekwondo): World Taekwon-Do, tidligere kjent som World Taekwon-Do Federation. En stilart innen Taekwon-Do.

GTF: Global Taekwon-Do Federation

GTN: Global Taekwon-Do Norway

Elev: Alle som trener Taekwon-Do kalles elever, da de har en filosofi om at man aldri blir utlært, uavhengig av nivå.

Gradering: En gradering er en test av elevens ferdigheter og kunnskapsnivå i Taekwon-Do. Man må vise sine tekniske og fysiske ferdigheter, samt svare på teorispørsmål. Dersom man består testen får man en endring i farge på belte, fargesammensetning på belte eller for sortbelter romertall på beltet. Ved å bestå testen får man nytt pensum.

Eksaminator: Person som bedømmer graderingene, personen må minimum ha 4. Dan for å kunne sitte som eksaminator.

Beltegrad: Fargen på beltet indikerer hvilken grad man har. Man begynner med hvitt belte, som symboliserer at man er nybegynner og har graden 10.Gup. Så går man gradene som fargebelte opp til 1.Gup-2.

Dan: Dette er inndelingen i grader på sort. Det er i alt 9 grader på sort belte, hvor 1. Dan er den første graden, og 9. Dan er den høyeste. Når man har bestått til 7. Dan og 8. Dan får man tittelen Master, og når man har 9.Dan har man tittelen Grand Master.

Seniorelev: Dette er elever som har 4.Dan eller en høyere grad. Det vil si at de har trent i minimum 15 år, bestått minst 23 graderinger og i tillegg bestått en rekke kurs, og jobbet aktivt innen klubben man er medlem av. Disse elevene har romertall IV eller høyere på beltet, samt sorte striper på armene og benene på drakten sin som skiller dem fra de andre elevene.

NKF: Norges Kampsport Forbund

Avdelingsleder: Trondheim Taekwon-Do klubb har flere bydelsavdelinger, som ledes av egne avdelingsledere, hvor elevene trener i en fast gymsal hver uke i treningsåret. For å gradere seg til 4. Dan er det et krav at man må drive egen klubb, eller drive egen avdeling.

Delgrad: Graderingene mellom 1. Dan og 2. Dan krever tre delgraderinger, før man kan gradere seg til en helgrad, 2. Dan. Dette gjøres fra 1. Dan og opp til 4. Dan.

Fargebelte: En utøver som har hvitt, gult, grønt, blått eller rødt belte. Felles benevnelse på utøvere som ikke har sort belte.

1.0 Taekwondo en innledning

Her følger en kort innledning for å plassere Taekwon-Do som idrett, og sette det i sammenheng med kvinner, da fokuset for denne oppgaven har vært Trondheim Taekwon-Do klubb og kvinnene i klubben. I denne oppgaven har jeg valgt å skrive navnet Taekwon-Do slik som Trondheim Taekwon-Do klubb har skrevet det på sine hjemmesider. Samt litteraturen utgitt av NTN Taekwon-Do. Skrivemåten skiller også de to ulike stilartene med Taekwon-Do (ITF) og taekwondo (WT)

1.1 Taekwon-Do som kampsport

I Norge har begrepet kampsport blitt benyttet om alt fra boksing, bryting, kick-boksing, MMA (Mixed Martial Arts), og de orientalske kampsportene, som et samlebegrep for ulike idretter. De ulike kampsportene har ulik opprinnelse og innhold. I kick-boksing har konkurranseelementet og fysisk form hatt en sentral plass. I judo har kast og grep vært essensen i idretten, mens det i karate og Taekwon-Do har vært slag og spark som har utgjort kjernen av idretten. Fellesnevneren for de orientalske kampsportene har vært det mentale fokuset, som ikke har vært like framtrødende innen kick-boksing og MMA. Begge idrettene har hatt fokus på konkurranse, og disse to idrettene har heller ikke vært medlemmer av Norges Kampsportforbund (NKF). Selv om konkurranse også har vært en del av de orientalske kampsportene, så har den personlige utviklingen både psykisk og mentalt hatt en større plass innen disse idrettene.

Det er ikke dermed sagt at instruktører som har undervist i kampsporter som ikke har tilhørt de orientalske, ikke har undervist elevene sine med en etisk og moralsk filosofi. Forskjellen har vært at de instruktørene som har gjort dette, har hatt et personlig motiv for å ha gjort dette. I en del av de orientalske kampsportene har denne moralen og etikken vært nedskrevet, og har vært en egen del av undervisningen. Innen enkelte orientalske kampsporter må man ha vist en framgang i personlig utvikling for å ha fått lov til å gradere seg. Som en av informantene forklarte det, var det nettopp det at Taekwon-Do hadde et annet aspekt enn kun det fysiske som gjorde at hun ble fengslet av idretten.

I mange av de orientalske kampsportene har selve navnet på kampsporten vært en del av navnet på den mentale utviklingen elevene må igjennom. Slik som for eksempel Do som betyr, kunst, metode eller vei. (karate-do, ju-do, Taekwon-Do)

Et eksempel på dette innen Taekwon-Do har vært den personlige søknaden elevene har måtte skrive for å få tillatelse til å gå opp til gradering til sort belte. I disse søknadene har elevene skrevet om hva Taekwon-Do har betydd for de personlig, og hva de ønsket å gjøre dersom de klarte graderingen. Eksempler på hva elever har ønsket å oppnå kan være alt fra å lære nytt pensum, til et ønske om å gi noe tilbake til klubben gjennom instruksjon, som dommere eller ved styrearbeid.

Betydningen av ordet Taekwon-Do har blitt oversatt med fot, hånd, kunst. Tae betyr fot, spark, knuse med fot, kwon betyr hånd, slag, knuse med hånd, mens Do betyr kunst, metode, vei og har lagt vekt på den mentale utviklingen eleven skal gjennom.

En måte å vise utviklingen en elev har hatt, har vært å la eleven ha gradert seg til en ny beltegrad. Dette har vært en form for eksamen, der eleven viste fram det denne har tilegnet seg av ferdigheter og kunnskaper, både fysiske og teoretiske. Dersom man bestod graderingen fikk man lære seg nytt pensum. Det gav mulighet til å utvikle seg, og at sette seg nye mål å jobbe mot. En annen viktig del ved Taekwon-Do har vært de fem grunnprinsippene i Taekwon-Do.

Taekwon-Do, som idrett, har hatt en struktur som har hatt fokus på disiplin, som har vært ulik mange av de største idrettene i Norge. Elevene har stilt opp på rekker, de har rukket opp hånden og bukket til instruktøren før de tiltalte instruktøren. En annen del av Taekwon-Do som har skilt seg fra andre idretter i Norge er at elevene her startet treningen med å si elevenes ed.

Elevenes ed

*“Jeg skal følge reglene i Taekwon-Do
Jeg skal respektere instruktørene og seniorelevne
Jeg skal aldri misbruke Taekwon-Do
Jeg skal bli en forkjemper for frihet og rettferdighet
Jeg skal hjelpe til å bygge en fredeligere verden”*

Grunnprinsippene i Taekwo-Do har bestått av fem ord som alle elever av Taekwon-Do har måtte lært seg utenat, og prøvd å etterleve.

De fem grunnprinsippene var: høflighet, ærlighet, iherdighet, selvkontroll og ukuelig ånd. Dette var egenskaper elevene har blitt bedt om å jobbe med. Ikke kun i treningsalen, men også i livet generelt, med familie og venner, på jobb og på skole. Instruktøren har undervist i grunnprinsippene på treningene, der de har forklart hva som ligger i de forskjellige begrepene. Etter hvert deltar elevene på ulike instruktørkurs der disse grunnprinsippene også har blitt drøftet i grupper og diskutert.

1.2 Taekwon-Do og kvinner

Taekwon-Do er en idrett som kom til Norge i midten på 1970-tallet. Trondheim Taekwon-Do klubb var en av klubbene som startet opp i denne perioden og fortsatt er en aktiv idrettsklubb. Innen NTN Taekwon-Do var Trondheim Taekwon-Do klubb i mai 2017 den største klubben i Norge. Siden oppstarten av Taekwon-Do, har idretten hatt både mannlige og kvinnelige utøvere i Norge. Historisk sett ikke kvinner hatt tilgang til å utfolde seg innen idrett i like stor grad som menn har hatt. Da Taekwon-Do kom til Norge var kvinnebevegelsen aktiv, og dette var muligens årsaken til at kvinner har deltatt i idretten siden den kom til Norge.

Av de aktive medlemmene innen NTN Taekwon-Do var det per mai 2017 6 kvinnelige instruktører som var seniorelever og 42 mannlige instruktører som var seniorelever i Norge. Syv av disse hadde tittelen Master, ingen av disse var kvinner. Blant de 6 som var kvinnelige seniorelever, hadde fire gradert seg i løpet av, eller etter 2012. Dette var på landsbasis. I Trondheim var det to aktive kvinnelige seniorelever, mens det var åtte mannlige. En av kvinnene i Trondheim ble gradert etter 2012. Kjønnfordelingen i medlemsmassen til Trondheim Taekwon-Do klubb har i perioden 2007-2016 hatt en kvinneandel som har vært relativt stabil. Der de kvinnelige medlemmene utgjorde mellom 32-35% i perioden 2007-2016. Så selv om kvinnene i idretten har utgjort rundt 30% av medlemsmassen, så har andelen kvinnelige seniorelever vært lavere. De 6 kvinnene utgjorde 20% av den totale andelen av seniorelever i Norge. Det kan ha vært flere årsaker til dette, og det var en av grunnene til at jeg ønsket å se på hva som motiverte de som hadde holdt seg aktive og gradert seg oppover i systemet. Det har vært kvinnelige utøvere siden oppstarten på 1970-tallet, men ingen av de kvinnelige utøverne har gradert seg til Master. Det totale antall kvinnelige seniorelever var i mai 2017 kun seks av alle seniorelever i Norge. I Trondheim Taekwon-Do klubb

hadde klubben på det tidspunktet 2 kvinner som var seniorelever. Som var et høyt tall i forhold til landsgjennomsnittet.

Dette var et tema som stod mitt hjerte nært, både som utøver av Taekwon-Do og som kvinne. Etterhvert som jeg trente og graderte meg, så ble det tydelig at vi ikke hadde noen kvinnelige Mastere i Norge, og pr. Mai 2017 var det kun 6 kvinnelige seniorelever. Dette har jeg undret meg over, da jeg er blitt fortalt at det har vært kvinnelige utøvere innen Taekwon-Do siden oppstarten av idretten i Norge.

Ved å sette dette inn i et større perspektiv kan man se på om deltagelsen fra kvinner innen Taekwon-Do var den samme som innen andre idretter i Norge. Hva som var motivasjonen for kvinnene i denne undersøkelsen, kan si noe om hva det var som fikk de til å være aktive innen samme idrett over en lengre periode.

1.3 Problemstilling og avgrensning

Det var flere mulige problemstillinger da jeg startet med denne oppgaven, og mange spørsmål jeg fant interessante. For å begrense oppgaven måtte jeg se på hva det var mulig å finne svar, på ved å intervjuer kvinnene jeg hadde valgt ut. Jeg startet oppgaven med et ønske om å finne ut hvorfor det var så få kvinner som hadde kommet seg opp i gradsystemet. Da jeg kun hadde tilgang til de kvinnene som fremdeles var aktive innen idretten, valgte jeg å heller se på hva det var som hadde motivert de til å fortsette i denne idretten, og om de hadde noen fellestrekk som gjorde at de hadde kommet så langt i forhold til graden de hadde i idretten.

Var det en spesiell motivasjon disse kvinnene hadde, som holdt ut i en idrett der, andre kvinner hadde falt i fra. Da den kvinnelige medlemsmassen utgjorde rundt 30% av medlemmene, mens de kvinnelige seniorelevene i Trondheim Taekwon-Do klubb utgjorde 20% av seniorelevene, så hadde noen falt fra. Om man så på landsgjennomsnittet var medlemsmassen fordelt på 30% kvinner og 70% menn, men forholdet mellom kvinnelige og mannlige seniorelever var 12,5% og 87,5%. Hadde de kvinnelige medlemmene i Trondheim sterkere motivasjon, eller bedre samhold slik at de fortsatte med idretten? Kunne kravene til graderingene ha vært vanskeligere å gjennomføre for kvinner enn for menn? Ved å benytte meg av kvinnelige informanter fra Trondheim Taekwon-Do klubb, har jeg forsøkt å tolke materialet fra intervjuene for å finne likhetstrekk mellom informantene og hva informantene hadde opplevde som deres motivasjon for å fortsette med idretten.

I 2017 måtte alle som skulle gradere seg opp til 4.Dan ha en egen klubb eller avdeling som de driftet. Dette kravet fordret at man satte av tid og krefter til idretten, noe som kunne vært krevende i en hverdag fylt med jobb, andre hobbyer og familie. Hadde informantene de samme forutsetninger for å lykkes innen Taekwon-Do? Kom disse kvinnene fra samme bakgrunn, hadde disse kvinnene samme holdninger til idretten?

I denne oppgaven ønsket jeg å se på hva de kvinnelige informantene selv fortalte, om hvorfor de hadde valgt å fortsette med Taekwon-Do, og se på dette i forhold til kjønnsfordelingen i Trondheimsklubben.

Avgrensningen av perioden som undersøkes går fra oppstarten av treningen for informanten som begynte å trene Taekwon-Do i 1976 og ble avsluttet i 2016, slik at det var en periode på 40 år som ble undersøkt i denne oppgaven.

2.0 Metode

I dette kapittelet har jeg skrevet om hvilke metoder, kilder og litteratur jeg har benyttet meg av i denne oppgaven. Jeg har forsøkt å se på de ulike fordelene og ulempene ved å benytte intervju som metode. Utfordringene og fordelene ved å skrive om et miljø som jeg selv var en del av, og hvordan jeg som forsker ble utfordret på å holde en objektiv avstand og et kritisk forskerblikk. Dette kapittelet har også tatt for seg bakgrunnen til informantene i denne oppgaven, samt hvilken litteratur som har blitt benyttet.

2.1 Intervju som metode

Denne oppgaven var en kvalitativ studie, der hovedkilden har vært intervju. Trondheim Taekwon-Do klubb var en relativt ny klubb, slik at det var mulig å intervju kvinner som hadde vært med fra starten. Dette var en studie som bygget på de subjektive opplevelsene disse informantene hadde opplevd, og som de mintes. Hvor disse kvinnene var på tidspunktet av intervjuene, ville ha vært med på å farge deres syn på tidligere opplevelser de har hatt. Disse subjektive opplevelsene som disse kvinnene har hatt, ble samlet og sammenlignet for å se om de hadde noen fellestrekk. Disse kvinnene var fremdeles aktive utøvere innen idretten, noe som kan ha vært med å påvirke hva de valgt å fortelle, eventuelt hva de ikke fortalte i intervjuene.

En annen faktor var at jeg selv var en del av statistikken til Trondheim Taekwon-Do klubb, og var en av kvinnene som utgjorde statistikken over den kvinnelige medlemsmassen på 30%. Samtidig var også jeg en av de mulige informantene som hadde 3. Dan i 2017, og som hadde igjen to år av minimumstiden for å kunne gradere opp til 4. Dan. Ved å skrive en oppgave som satte idretten og Trondheim Taekwon-Do klubb i dårlig lys kunne jeg opplevd reaksjoner på dette fra andre medlemmer i klubben, eller ledelsen. Samtidig så var det nettopp det at jeg selv var en del av miljøet som gjorde meg oppmerksom på problemstillingen i denne oppgaven. Det var det som vekket nysgjerrigheten min for å forske på hva som kunne være årsaken til hvorfor kjønnsfordelingen var slik den var. Utfordringene ved at jeg selv var en del av miljøet jeg skulle forske på var mange. Det at jeg kjente informantene og hadde en relasjon til de i forkant av intervjuene kan ha vært med å påvirke både spørsmålene jeg stilte og svarene jeg fikk. Samtidig hadde både jeg og informantene trent i samme klubb over flere år, og var alle påvirket av holdninger og tanker som var rådende innad i klubbmiljøet. På den annen side, så var min rolle i dette ikke som utøver i idretten men som forsker. Der målet var å belyse at det var en skjevhet i kjønnsfordelingen innen Taekwon-Do. Samt undersøke hvilke opplevelser kvinner som hadde trent over lengre tid hadde hatt, og hva som hadde fått de til å fortsette. Som forsker var min oppgave å se flere nyanser av temaet som jeg ønsket å rette søkelyset mot. Det være seg både positive og negative aspekter ved temaet som ble forsket på.

En annen utfordring var at en av informantene var en nær venninne, som også hadde studert til lektor ved NTNU, samtidig som meg. Vi hadde drøftet mulige tema for min oppgave i forkant av intervjuene. Dette kan ha ført til at hun hadde tenkt gjennom temaet og forberedt seg til intervjuet på en annen måte enn de andre informantene. Den samme problemstillingen dukket også opp ved det siste intervjuet som ble foretatt i mai 2020. Da hadde denne informanten og jeg diskutert oppgaven min tidligere, og hun var kjent med både tema og hvem som tidligere hadde blitt intervjuet, og kunne ha diskutert saken med de andre informantene, før hun selv ble intervjuet. Det at to av informantene hadde diskutert og tenkt rundt temaet, gjorde at de var forberedt på en annen måte enn

de fire andre informantene. De fire andre informantene viste at jeg skulle skrive en oppgave om kvinner og utviklingen til Trondheim Taekwon-Do klubb, men de hadde ikke fått vite mer enn det, da de takket ja til å stille opp som informanter.

Når det kommer til metoden intervju, så er denne særlig brukt i sosialhistorien, der man har en menneskesentrert historieforskning.² Jeg så på intervju som en gunstig metode, da jeg ønsket å gå nærmere inn på hva som hadde motivert informantene mine – om hva som hadde fått de til å fortsette i idretten, og hvordan kvinner i klubben hadde opplevd forholdet mellom kjønn og utviklingen av Trondheimsklubben, samt kvinners mulighet til å utvikle seg i organisasjonen. For min oppgave ble dybdeintervju³ det naturlige valget. Dette på grunn av at det var få høyt graderte kvinner i Trondheim Taekwon-Do klubb. Pr mai 2017 var det to kvinnelige seniorelever i klubben, og seks kvinner med 3.Dan. Da det siste intervjuet ble foretatt i mai 2020 var denne informanten den eneste kvinnen som hadde gått opp til 3.Dan i Trondheim Taekwon-Do klubb, i perioden 2017-2020. Utvalget av informanter, var basert på at de hadde trent Taekwon-Do over lengre tid, slik at de har hatt mulighet til å se utviklingen i klubben. Fem av informantene var instruktører, og de hadde alle vært aktive konkurransetøvere, to på regionslag, fire på landslag. Et annet aspekt ved å velge utøvere som er seniorelever, eller nærmer seg den graden, var at de hadde hatt en rekke krav i forbindelse med graderinger. Det vil si at disse kvinnene hadde kjennskap til hvordan klubben ble drevet, og kjent på de kravene som ble stilt til de utøverne som ønsket å gradere seg oppover i Taekwon-Do systemet. Fra personlig erfaring vet jeg at man kan ha en opplevelse av å være nyfrelst når man trener Taekwon-Do som fargebelte. Noe som jeg også har opplevd hos mine elever. I den fasen ser man kun det positive med idretten og det finnes ikke noe negativt ved den. Ved å ha valgt å intervju kvinner med en høyere grad, har de hatt en mulighet til å erfare flere aspekter ved idretten.

Årsaken til at jeg ønsket å intervju kvinner med høy grad, var at disse hadde trent en stund og hadde sett en del av utviklingen til klubben. De hadde også måttet gjennomføre kravene for å få sort belte, og de som hadde blitt seniorelever hadde måttet gjennomføre kravene til det. Det vil si at de kunne fortelle hvordan de hadde opplevde kravene som ble stilt, samt at de kunne fortelle noe om hvordan de hadde opplevd å fortsette å trene, mens andre kvinner sluttet. Kanskje det var mulig å finne ut hva det var som hadde fått disse kvinnene til å fortsette i klubben, og om det fantes noen fellestrekk blant de som fortsatte å være aktive.

Jeg ønsket å gå i dybden på hvordan kvinnene i klubben opplevde sin motivasjon for å fortsette i klubben, og utviklingen av kjønnsfordelingen i klubben.

Jeg så det derfor som mest hensiktsmessig med dybdeintervju, enn å skulle utføre en spørreundersøkelse. Hadde jeg benyttet meg av en spørreundersøkelse ville jeg kun fått et overfladisk innsyn i informantenes motivasjoner og erfaringer, noe som ikke hadde gagnet min oppgave. Jeg kunne så klart ha benyttet meg av en slik undersøkelse for å finne ut hvorfor kvinnene i klubben valgte å starte med denne idretten, men da dette ikke var hovedfokuset på oppgaven, valgte jeg å heller fokusere på dybdeintervjuene.

Dette var en studie som bygget på de subjektive opplevelser som disse kvinnene hadde opplevd, og som de mintes etter at de hadde skjedd. Hvor disse kvinnene var på

² Hodne, Kjeldstadli & Rosander (red.) 1981

³ Tjora 2011

tidspunktet av intervjuene, ville ha vært med på å farge deres syn på tidligere opplevelser de har hatt. Disse subjektive opplevelsene som disse kvinnene hadde hatt, ble samlet og sammenlignet for å se om de hadde noen fellestrekk. Disse kvinnene var fremdeles aktive utøvere innen idretten, noe som kan vært med å påvirke hva de valgte å fortelle, eventuelt ikke fortalte i intervjuene.

Ved å benytte intervju kunne jeg få historisk innsikt i hvordan disse informantene opplevde sin deltagelse i Trondheim Taekwon-Do klubb. Ved å intervju informantene var det mulig å få innsikt i hvordan de hadde opplevd av å være kvinnelige utøvere i Trondheimsklubben. Hva som hadde motivert de til å fortsette med idretten over tid, og hva som hadde motivert de til å starte opp med denne idretten. Intervjuene kunne forteller noe om deres syn på seg selv og idretten.

Under intervjuene benyttet jeg en lydopptaker, for å kunne transkribere intervjuene i etterkant, og for å få en mest mulig nøyaktig reproduksjon av innholdet i intervjuet.⁴ Intervjuene ble transkribert i løpet av de to påfølgende dagene av at intervjuet ble avholdt. Ved å bruke en lydopptaker kunne jeg gå gjennom intervjuene flere ganger, og få med meg informasjon, som kunne ha gått tapt dersom jeg skulle notert svarene selv under intervjuet. Samtidig vil dette kunne gjøre det mulig for andre forskere å etterprøve mine funn, eller selv hente informasjon ut av intervjuene.

Når det handler om å forstå opptakene av intervjuene så var alle intervjuene gjennomført på norsk, og i lokaler hvor det ikke var mye bakgrunnsstøy. Det som var tidkrevende under transkriberingen var min egen stemme som stadig sa «mmm» og «ja» underveis i intervjuet, i stedet for å nikke oppmuntrende til informantene. Hadde jeg gjort dette viller transkriberingen gått mye lettere. Siden jeg selv var en del av miljøet forstod jeg de begrepene som ble benyttet innad i idretten. Dette har nok gjort transkriberingsarbeidet mye enklere, enn om noen som ikke var kjent med terminologien skulle gjennomført intervjuene. Da både jeg og informantene kom fra samme klubb og hadde trent sammen over flere år var det en risiko for at vi ikke var kritiske nok både i spørsmålene mine og svarene til informantene. Noe som igjen kunne ført til et ensidig syn på klubben og miljøet i klubben.

Måten intervjuene var lagt opp på var som en samtale, med utgangspunkt i en intervjuguide⁵, mer enn en ren utspørring av informantene. Intervjuguiden la opp til spørsmål som ga informantene mulighet til å snakke fritt. Jeg ønsket å legge opp til at intervjuene hadde en åpen form, der informantene fikk mulighet til å fortelle det de selv hadde opplevd og hva de hadde tenkt rundt kvinners deltagelse i klubben, og om dette var noe de har tenkt på i det hele tatt. Målet med å la informantene få snakke fritt var å få høre deres fortelling og hvilke opplevelser de hadde hatt oppgjennom årene som aktive i klubben, uten å skulle legge for mange føringer, og på den måten muligens kunne påvirke resultatet av undersøkelsen. Måten spørsmålene ble stilt under intervjuene kunne ha påvirket svarene.⁶ Utformingen av intervjuguiden ble derfor viktig. En av utfordringene, da jeg selv kjente både idretten og informantene, var at jeg tenkte på enkelte ting som en selvfølge. Det var ting jeg ikke trengte å spørre om fordi jeg allerede visste svaret. Utfordringen ved at det var ting jeg ikke spurte om, var at jeg da

⁴ Hodne, Kjeldstadli & Rosander (red.) 1981

⁵ Tjora 2011

⁶ Florén & Ågren 2012

ikke kunne bruke den informasjonen i oppgaven. Den stille kunnskapen som deltagere av et miljø kjenner til, og tar som en selvfølge, kan ikke dokumenteres med mindre man spør informanten om denne informasjonen. Dette var en utfordring som noen som kom utenfra miljøet ville ha unngått. De ville kunne ha stilt grunnleggende spørsmål, fordi de ikke visste svarene på forhånd. På den annen side kunne det ha vært en fordel at jeg kjente informantene. Ved at informantene fikk en annen fortrolighet til meg som intervjuer da de visste at jeg hadde kunnskap om det de snakket om. Det kan dessuten være lettere å åpne seg for noen man kjenner. I tillegg kan man føle seg tryggere når man snakker med noen innenfor miljøet. Da man kjenner det samme språket innad i idretten er det mindre sjanse for at informasjonen vil bli tolket «feil». På den annen side kunne det at jeg og informanten hadde denne felles bakgrunnen føre til at jeg gikk glipp av informasjon. Eller at jeg glemte å inkludere spørsmål som kunne ført til andre synspunkter enn de som var rådende innad i Trondheim Taekwon-Do klubb. En annen fare var at jeg tok for gitt at jeg forstod informantene. Fordi jeg hadde trent i samme klubb og kjente til ord og uttrykk, kunne jeg ha tatt for gitt at informantene la det samme i begrepene og uttrykkene de brukte som det jeg hadde gjort.⁷

I denne situasjonen der jeg skulle intervju informanter som fremdeles var aktive i miljøet jeg undersøkte, ville de sannsynligvis ha sterke bånd til miljøet og det kunne gjøre det vanskelig å få dem til å ta opp problemer og vanskelige episoder. En av informantene fortalte i etterkant av intervjuet at hun bevisst ikke hadde tatt opp problematiske tema. Ingen av spørsmålene i intervjuguiden var lagt opp til å spørre om dette, men hun hadde likevel vært bevisst på å ikke snakke om disse temaene i løpet av intervjuet. Det var flere mulige årsaker til dette, Årsaken kan ha vært en følelse av lojalitet til miljøet, og et ønske om å framstille miljøet på en positiv måte. Informantene kunne ha vært redde for å ta opp vanskelige episoder da de viste at informasjonen de kom med ble dokumentert. En annen faktor var at dette var aktive utøvere innen idretten, og de ønsket å ha mulighet til å gradere seg. Da kunne det å ha snakket negativt om idretten påvirket en eventuell graderingssøknad på en negativ måte. Det at en informant bevisst velger å ikke fortelle om de negative opplevelsene hun hadde observert eller opplevd, påvirker resultatet av funnene i denne oppgaven.

Dette var også en faktor for min egen del. Som en del av dette miljøet hadde jeg også et ønske om å kunne fortsette aktivt i idrettsmiljøet og ha mulighet å fortsette å gradere meg. Ville jeg klare å være kritisk nok til den idretten jeg selv var en del av. Om jeg i løpet av denne oppgaven hadde avdekket negative sider ved idretten, eller opplevelser som informantene hadde fortalt om, ville jeg valgt å da inkludere disse i oppgaven, dersom dette kunne få negative konsekvenser for mine muligheter innen idretten. Det at jeg selv var en del av miljøet kunne ha vært til hinder for at informantene kunne snakket fritt. Det kunne vært enklere i enkelte tilfeller å snakke med en helt utenforstående til miljøet, særlig om man snakket om vanskelige episoder eller hendelser som ga negative syn på miljøet.⁸ Fordi jeg var en del av miljøet, hadde også oppgaven min og temaet blitt diskutert i etterkant av intervjuene. Det jeg opplevde var at det kom fram ulike holdninger, og informasjon som ikke hadde dukket opp under intervjuene. I intervjuene var tonen i hovedsak positiv. I etterkant av intervjuene ble oppgaven min diskutert blant kvinnene som hadde blitt intervjuet. Under disse diskusjonene dukket det opp informasjon som hadde vært relevant for denne oppgaven. Det hadde ikke vært riktig å

⁷ Kaldal 2016

⁸ Hodne, Kjeldstadli & Rosander (red.) 1981

bruke denne informasjonen i oppgaven, men det har likevel gitt meg noe å tenke på i forhold til hvordan man kan jobbe med kritiske og utfordrende spørsmål i en intervjuguide. Samt utfordringene med å selv være en del av et miljø og ha tilgang på informasjon, men ikke kan benytte.

Ette å ha gjennomført og transkribert intervjuene ble oppgaven å ta utsagnene fra informantene og sette disse inn i en større kontekst, og tolke de minnene som informantene hadde fortalt om i intervjuene. Minnene til informantene rundt hvordan de opplevde kjønnsfordelingen i klubben, kunne ses på som en beretning. Der minnet påstår hvordan kjønnsfordelingen har vært i klubben, og som for de informantene som begynte å trene på 2000-tallet kan ses på i lys av årsmeldingen og kjønnsfordelingen blant medlemmene. For å analysere om informantenes opplevelser samsvarer med tallene fra årsmeldingene. Samtidig kan minnene til informantene også tolkes som levninger, der de fortalte noe om miljøet informantene var en del av. Måten de fortalte om sine minner, kunne fortelle noe om hvordan miljøet i klubben hadde snakket om idretten. Minnene til informantene var ikke objektive og nøytrale framstillinger av en fortid, men var hvordan informantene tenkte om sine tidligere meninger, i ettertid. Nøyaktig hvilke følelser som drev disse kvinnene kan ikke rekonstrueres, men ved å tolke minnene, vil holdninger og verdier som har betyd noe for disse kvinnene kunne komme til syne.⁹

En av utfordringene ved å benytte intervju var at alle mennesker glemmer. Det informantene husket var deres utvalg av hva som en gang skjedde. Informanten ville også være preget av den tiden og situasjonen informantene levde i på tidspunktet for intervjuene, da de skulle fortelle om deres minner. Samtidig kom disse kvinnene fra samme idrettsmiljø, som hadde felles ideologi og moral. Dette kan ha ført til enkelte hendelser er sortert ut av minnene, eller ble tilpasset slik at de faller sammen med det moralske og ideologiske bilde klubben selv har formidlet til sine medlemmer.¹⁰

Metoden jeg i hovedsak benyttet i denne oppgaven var intervju. I tillegg benyttet jeg årsmeldingene til Trondheim Taekwon-Do klubb i perioden 2007-2016 som skriftlige kilder. Det var få skriftlige kilder som kunne benyttes for å svare på problemstillingen i denne oppgaven. En av årsaken til dette var at Trondheim Taekwon-Do klubb hadde byttet lokaler flere ganger, og at det skriftlig materiale ikke var blitt tatt vare på. De hadde ingen oversikt over tidligere medlemmer før 2007, eller hvordan kjønnsfordelingen i klubben hadde vært. Det hadde ikke vært klare krav til innrapportering av medlemsoversikt, graderinger og lignende, slik at Trondheim Taekwon-Do klubb hadde en oversikt over dette.

Jeg valgte å benytte intervju som metode, da jeg anså dette som mest fruktbart til å finne svar på min problemstilling. Da målet for oppgaven var å finne motivasjonen for disse kvinnene til å fortsette med idretten. Ved å benytte intervju fikk informantene mulighet til selv å fortelle om hva de hadde opplevd, og hvordan de hadde tenkt rundt egen deltagelse i idretten. Dette ville vært vanskelig å finne svar på ved å ha hentet informasjon ut av medlemsregister, resultatlister og årsmeldinger.

De skriftlige kildene ønsket jeg å bruke som et tillegg for å se om informantenes opplevelse av kjønnsfordelingen i klubben stemte med den reelle kjønnsfordelingen som

⁹ Kaldal 2016

¹⁰ Kaldal 2016

statistikken viste. Annen litteratur som ble benyttet i oppgaven for å skrive om Taekwon-Do i Norge ble hentet fra NTN Taekwon-Do sine egne pensumbøker og hefter som var blitt utdelt på instruktørkurs. Disse bøkene og heftene hadde en kort fremstilling om hvordan oppstarten av Taekwon-Do var i Norge. Disse bøkene og heftene var skrevet av ledende personer innen Taekwon-Do organisasjonen i Norge. Det vil si at de hadde bestemt hvem som nevnes som viktige bidragsytere for Taekwon-Do i Norge, og hvilke navn som ikke ble nevnt. Versjonen av denne historien var skrevet av de som fremdeles var aktive i miljøet, som gjorde det viktig å vurdere denne litteraturen med et kritisk blikk.¹¹

Disse framstillingene forteller om hvor og når, og hvem, men forteller ikke noe om hvordan eleven opplevde det å være medlem i en Taekwon-Do klubb. Hva som motiverte elevene til å fortsette, hvilke utfordringer eleven møtte eller hvor mange medlemmer det var. Dette kan være problematisk da Taekwon-Do miljøet i Norge var et lite miljø. Det er sagt at seierherrene skriver historien. I en organisasjon var det de som ble værende i organisasjonen, og de som fikk ledende roller i den, som fikk mulighet til å fortelle sin versjon av historien, eller slik de ønsket å fremstille den. Det kan ha ført til en mangelfull oversikt over framstillingen av Taekwon-Do sin historie i Norge, i disse bøkene og heftene. For min del ble det en utfordring å stille meg kritisk til disse bøkene og heftene, da de ble sett på som sanne beretninger innad i Taekwon-Do miljøet. Særlig fordi forfatteren av bøkene fremdeles var en aktiv skikkelse i miljøet i Trondheim. Det å bestride forfatterens versjon av hvordan denne hadde opplevd utviklingen hadde vært vanskelig å argumentere mot. Særlig da det ikke var andre kilder som kunne ha fortalt en alternativ versjon. Mangelen på skriftlige kilder, gjorde det vanskelig å kunne bestride framstillingene.¹²

2.2 Kilder

I denne oppgaven har jeg valgt å fokusere på de kvinnelige medlemmene som hadde trent Taekwon-Do i Trondheim i perioden 1976-2016, og som fortsatt var aktive utøvere av idretten. Ved utvelgelsen av informanter ønsket jeg å snakke med kvinner som hadde vært aktive innen idretten over lengre tid, og som hadde gradert seg. Årsaken til dette var for å finne ut hva det var med disse kvinnene som gjorde at de hadde holdt seg aktive innen idretten over tid og hvilken motivasjon de hadde hatt for å fortsette i idretten. Et annet aspekt var at ved å ha vært i samme organisasjon over tid, fikk de en annen forståelse av organisasjonen og hvordan den ble drevet. Spesielt da det innen NTN Takwon-Do var et krav til aktiv deltagelse utover egen trening for å kunne gradere seg oppover når man har kommet opp på sort belte. Jeg ønsket derfor å intervjuer kvinner med sort belte. Da jeg skulle velge blant informanter i januar 2017 var det to kvinner i Trondheim Taekwon-Do klubb som var seniorelever og seks kvinner med 3. Dan. Da jeg skulle levere oppgaven på nytt i 2020, var det kommet til en mulig informant i Trondheim Taekwon-Do klubb. Hun takket ja til å la seg intervjuer, etter en muntlig forespørsel.

Utvelgelsen av informanter ble gjort ved at jeg møtte opp i Trondheim Taekwon-Do klubb, og spurte utøvere om var aktive om de kunne delta i undersøkelsen min. Fire stykker sa seg villig til å delta i undersøkelsen. I tillegg sendte jeg e-post til en

¹¹ Florén & Ågren 2012

¹² Kaldal 2016

kvinne som ikke lengre var medlem av Trondheim Taekwon-Do klubb, men likevel var en aktiv utøver av ITF Taekwon-Do. Hun var en av de første kvinnene som begynte å trene i Trondheim. Jeg anså det derfor som viktig for oppgaven å få fram hennes opplevelser fra oppstarten, selv om hun ikke var en aktiv utøver i Trondheim Taekwon-Do klubb lengre. Den siste informanten ble forespurt muntlig om hun kunne delta i undersøkelsen i slutten av april 2020. De seks kvinnene som utgjorde mine informanter startet å trene i forskjellige tiår. En av de startet på 1970-tallet, en på 1980-tallet, en på 1990-tallet og tre på 2000-tallet. Alderen til deltagerne på intervjutidspunktet var fra 27 år til 53 år. Fem av intervjuene ble foretatt i perioden 26. januar – 26. april 2017. Fire av intervjuene ble gjennomført i lokalene til Trondheim Taekwon-Do klubb i Stjørdalsveien 5, på et lukket møterom. Det femte intervjuet ble foretatt på café Krem på Sirkus shopping på formiddagen. Det sjette intervjuet ble foretatt i mai 2020. Dette intervjuet ble gjennomført hjemme hos informanten. Under alle intervjuene ble det benyttet båndopptaker og en intervjuguide.¹³

Jeg valgte å benytte anonymisering av navnene til informantene slik at man ikke skulle kunne søke på navnene deres og finne dem. Anonymisering brukes for at man ikke skal kunne gjenkjenne informantene, eller kunne søke på navnene deres og få opp denne oppgaven.¹⁴ Jeg informerte informantene om at de ville være anonyme i den ferdigstilte oppgaven min, for slik å gjøre det lettere for de å stille opp og dele av sine erfaringer med meg. De som kjente informantene vil likevel kunne kjenne de igjen, da det som sagt er få kvinnelige utøvere med høy grad i klubben.

Informant A var 13 år da hun begynte å trene Taekwon-Do i 1976, hun gikk opp til sort belte i 1980, og hadde en pause fra idretten da hun fikk barn. Informanten har vært aktiv innen Takwon-Do siden hun begynte å trene i 1976, både som utøver, landslagsutøver med flere medaljer fra NM, EM og VM, og som dommer, og i perioden 1981-1986, var hun medlem av den tekniske komite. Hun var den første kvinnelige ringdommeren i VM, i Athen i 1987.

Informanten trente i Trondheim Taekwon-Do Club fra 1976-1989 og i Trondheim Taekwon-Do klubb i perioden 2006-2011. Informanten drev på tidspunktet av intervjuet en egen Taekwon-do klubb i Trondheim innen ITF-stilen, men uavhengig av Trondheim Taekwon-Do klubb. Da intervjuet fant sted hadde informanten 5. Dan.

Informant B var 14-15 år da hun begynte å trene. Informanten har trent minst en gang i måneden siden hun startet å trene, men har hatt opphold i å instruere da hun fikk barn. Informanten har vært innom landslaget noen år, men sluttet da hun valgte å få barn, og prioritere familien. Informanten har tidligere vært med i arrangementskomiteen til Trondheim Taekwon-Do klubb. I tillegg har hun vært aktiv som dommer på regionale mesterskap og på NM. Da intervjuet fant sted hadde informanten 3. Dan. Hun hadde minimumstiden for å gradere seg opp til 4. Dan, men manglet to delgrader for å kunne gradere seg, på tidspunktet for intervjuet.

Informant C var 9 år da hun startet å trene Taekwon-Do i 1999, hun hadde ikke fått barn på tidspunktet for intervjuet. Informanten ble tatt ut på landslaget i 2006, og har siden vært en fast utøver på landslaget. Informanten har medaljer fra NM, EM og VM. Informanten har bidratt til klubben som instruktør, og avdelingsleder for flere avdelinger

¹³ Tjora 2011

¹⁴ Tjora 2011

hos Trondheim Taekwon-Do klubb. Informanten har ikke hatt noen pauser fra idretten. Informanten røyk et korsbånd på NM i 2009. Etter dette måtte hun trene alternativt en periode, før og etter operasjonen, men ellers vært aktiv både som utøver og instruktør. Informanten har gått et år på folkehøyskole på Taekwon-Do linjen, og var praktikant året etter på samme linje. Hun var aktiv som dommer på regionale mesterskap, men ikke på NM, fordi hun var aktiv som konkurranseutøver. Da intervjuet fant sted hadde informanten 3. Dan, og hun hadde igjen et år av minimumstiden for å kunne gradere seg opp til 4. Dan.

Informant D var 33 år da hun startet å trene Takwon-Do i 2005, sammen med sin mann. Informant D hadde på dette tidspunktet to barn på 9 og 11 år, som trente Taekwon-Do. Informanten har deltatt aktiv innen Trondheim Taekwon-Do klubb som instruktør, avdelingsleder, medlem av arrangementskomiteen, utøver på regionslaget, både medisinsk personell og instruktør på regionslaget. I tillegg har informanten vært aktiv som dommer på regionale mesterskap og NM. Informanten har ikke hatt pause fra idretten siden hun startet å trene, men hadde en periode med litt mindre aktivitet, etter en ryggoperasjon. Da intervjuet fant sted hadde informanten 3. Dan, og hadde igjen to år av minimumstiden for å kunne gradere seg til 4. Dan.

Informant E var 13 år da hun startet å trene Takwon-Do i 1985. Hun har vært med på landslaget og har medaljer fra NM, EM og VM. Informanten har vært aktiv instruktør, hun har startet en egen klubb, hvor hun instruerte, også mens hun hadde små barn. Informant E hadde et opphold i egen trening da hun fikk barn, men fortsatte som instruktør og styremedlem i klubben hun hadde startet. Informanten har vært eksaminator ved graderinger, og innehatt verv i NTN og Norges Kampsportforbund, og satt i 2017 i styret til NTN Takewon-Do og i styret til Norges Kampsportforbund. I tillegg har informanten vært aktiv dommer siden 2003, både nasjonalt og internasjonalt. Da intervjuet fant sted hadde informanten 6. Dan.

Informant F var 26 år da hun begynte å trene i 2007. Hun har vært med på regionslaget siden 2014. Hun var medlem av arrangementskomiteen fra 2009, og ble leder av arrangementskomiteen i 2016. Informant F har vært en aktiv dommer siden 2015 på regionale, nasjonale og åpne internasjonale mesterskap. Hun har vært vara i kontrollkomiteen fra 2013-2014, og ble leder i komiteen i 2014. Informant F hadde 3. Dan da intervjuet fant sted, og har fire år igjen av minimumstiden for å gå opp til 4. Dan. Samt at hun har en del krav, slik som delgrader og kurs som kreves for å kunne gradere til 4. Dan som hun ikke hadde tatt på tidspunkt for intervjuet.

Fire av informantene startet som barn eller som tenåringer, to av informantene startet som voksne, og av disse startet etter å ha fått barn. Tre av informantene fikk barn etter at de hadde startet med Taekwon-Do. De tre informantene som fikk barn etter at de startet sin Taekwon-Do karriere, hadde alle kortere eller lengre opphold i trening eller instruksjon mens de hadde små barn. De tre andre informantene hadde trent sammenhengende, med noen kortere avbrudd på grunn av skader eller operasjon. Fem av informantene var aktive instruktører på tidspunktet for intervjuene, og hadde vært instruktører over flere år. Alle informantene hadde vært konkurranseutøvere. Fire på internasjonalt nivå, og to på nasjonalt nivå. Fem av utøverne var aktive dommere, mens en fremdeles var aktiv konkurranseutøver, men stilte som dommer på regionale mesterskap. To av informantene hadde startet egne klubber, tre av de hadde vært avdelingsledere. Fem av informantene hadde jevnlig deltatt på kurs som ble arrangert i

Trondheim Taekwon-Do klubb, og deltatt på sommerleir i Taekwon-Do. Ingen av deltagerne hadde vært aktiv i andre idretter etter at de startet å trene Taekwon-Do.

Disse informantene hadde alle erfaring innen flere ulike sider ved idretten utover det å være utøver. Informantene hadde kommet inn i Trondheim Taekwon-Do klubb ved ulike tiår, slik at det var mulig å se på hvordan de opplevde møtet med klubben i forskjellige tiår. Hvordan de hadde opplevd miljøet i klubben til ulike tider, og hvilken motivasjon de hadde for å begynne, og for å fortsette treningen.

I forhold til skriftlige kilder om Trondheim Taekwon-Do klubb, så var det ikke tatt vare på de eldste årsmeldingene. Jeg etterspurte dette fra styret i klubben, men de eldste papirene de kunne gi meg var årsmeldingen fra 2007. Papirene før dette hadde forsvunnet da klubben hadde byttet lokaler, eller var ikke blitt tatt vare på. Andre skriftlige kilder de henviste til var det som var skrevet på klubbens hjemmeside, samt pensumbøkene som var laget sentralt av NTN Taekwon-Do. Under et av intervjuene tilbød informant E å sende meg en kopi av hennes søknad opp til 6. Dan der hun hadde skrevet litt om hennes syn på kvinner og Taekwon-Do. Denne kilden fortalte noe om hennes syn og tanker rundt kvinner og Taekwon-Do på det tidspunktet søknaden ble skrevet. Søknaden ble skrevet med et ønske om å få gradere seg, og den kan derfor ikke leses som et fritt innblikk inn i informantens tanker rundt temaet. Informanten ville ha hatt fordel av å legge fram tankene sine på en slik måte at det fremmet hennes mulighet for å kunne gradere seg.¹⁵

2.3 Litteratur

Det er forsket lite på den historiske utviklingen til Taekwon-Do i Trondheim, eller i Norge. Den litteraturen som omhandler Taekwon-Do sin historie er ofte skrevet av personer som selv har vært svært aktive innen Taekwon-Do. Noe som kan påvirke disse personenes framstilling av seg selv og sin egen rolle i utviklingen av idretten. Deres forhold til de ulike splittelsene innen Taekwon-Do og deres tilhørighet til de ulike fraksjoner som har oppstått gjennom tiden, var viktig å ha i bakhodet da denne litteraturen ble lest.

Det som var skrevet om Taekwon-Do, både i Norge og i utlandet, handlet ofte om de fysiske og tekniske aspektene ved idretten, slik som pensumbøkene som benyttes av NTN Taekwon-Do i Norge. I disse bøkene var fokuset på teknikker som elevene skulle lære. Jeg fant noe litteratur om utviklingen til idretten, men denne var skrevet av personer som selv var aktive innen idretten. Det som omhandler historie i disse bøkene var svært kortfattet.

Det finnes noen studier som tar for seg konkurranseaspektet og de fysiologiske aspektene ved idretten, men de er ikke relevante for denne oppgaven. Det er gjort en studie ved Linne Universitet i Sverige, *Tar tjejnerna hem fighten? – En kvalitativ studie av samhällets acceptans av tjejnars ökande intresse och engagemang för kampsport* av Lina Hjertquist. Denne oppgaven ser på holdninger til kvinner i kampsport. I denne oppgaven har Hjertquist snakket med kvinner og menn som trente kampsport i Sverige, om hvordan de opplevde kvinnelige utøvere i idretten, og hvordan de tolker samfunnets oppfattelse av dem. Oppgaven var basert på intervju med 12 kvinner og menn fra karate, Ju-jitsu, taekwondo(WTF) og boksing. Informantene til Hjertquist var fra 23-44

¹⁵ Florén & Ågren 2012

år gamle da de ble intervjuet. Noen av informantene var aktive utøver, andre var trenere eller aktive innen klubbdrift, men alle hadde vært aktive utøvere i minimum ti år.

For å finne litteratur som kunne benyttes i denne oppgaven måtte jeg bruke det som var skrevet om den generelle idrettshistorien i Norge, som omhandlet andre idretter og trekke linjer fra disse. I tillegg søkte jeg blant litteratur som omhandler kvinner og kjønn. Her er det et stort utvalg av teorier og litteratur man kan hente ut informasjon.

Da jeg skulle skrive om idretten i Norge var Matti Goksøyr sin bok *Historien om norsk idrett* fra 2008 et naturlig valg. Både fordi jeg hadde kjennskap til boken da jeg studerte idrett, og fordi den ser på de lange linjene i norsk idrett for både kvinner og menn. Denne boken tok for seg idretten i Norge i perioden 1000-2007. I denne oppgaven var det viktig å få en oversikt over utviklingen til idretten i Norge for å ha en bakgrunn å sammenligne Taekwon-Do sin utvikling med i Norge. Det var mange bøker og artikler å velge mellom, men da det ikke var en større fordypning i detaljer i emnet jeg var ute etter, men heller det å se et større bilde over tid, passe boken til Goksøyr til denne oppgaven.

Da det kom til litteratur om Taekwon-Do var det flere faktorer som begrenset utvalget. En ting var at idretten var relativt ny i Norge, og det som var skrevet om den kom fra samme kilde. Dersom jeg skulle hatt tilgang på mer litteratur om Taekwon-Do ville jeg ha hatt større utvalg om jeg hadde hatt tilgang til den koreanske litteraturen. Da jeg ikke kunne lese koreansk, var denne litteraturen utelukket, og jeg måtte nøye meg med å lete i nordisk og engelsk litteratur. Litteraturen som ble brukt for å beskrive historien til Taekwon-Do var puslet sammen fra hjemmesiden til klubben, pensumbøkene utgitt av NTN Taekwon-Do og boken *A killing art* av Ale Gillis fra 2016. Dette var en av få bøker som fortalte om utviklingen av ITF Taekwon-Do. Jeg så på denne boken som et godt valg, selv om denne forfatteren også var utøver av ITF Taekwon-Do. Gillis uttrykte i sin bok, et mer nyansert bilde på utviklingen av idretten, enn pensumbøkene fra NTN Taekwon-Do. Samt at boken dykket dypere ned i historien til idretten. Forfatteren av denne boken hadde trent Taekwon-Do i over 30 år. Boken var basert på intervjuer han hadde foretatt med instruktører innen idretten og personlige erfaringer. Det vil si at denne boken ikke var en objektiv framstilt historie, da både forfatteren selv var en del av miljøet og de han hadde intervjuet vil ha vært påvirket av sine opplevelser og sine motiver for å få fortalt sin versjon av historien. Likevel var dette en av svært få bøker skrevet om Taekwon-Do, og innen stilarten ITF var denne den eneste.

For å finne teori som kunne passe oppgaven så jeg på ulike bøker som omhandler idrett og kvinner. Her var det et stort utvalg av teorier og stoff man kunne hente informasjon fra. I og med at dette var et større fagfelt, men uten at noen har tatt for seg kampsport og kvinner i Norge, måtte jeg velge ut det stoffet jeg mener kunne passe inn for å belyse opplevelsene til mine informanter. Enten for å bekrefte deres opplevelser, eller vise at dette var ulikt kvinners opplevelser i andre idretter, eller samfunnet i Norge.

Boken *Kjønnforskning - En grunnbok, fra 2007* av Lorentzen, Jørgen Lorentzen og Wencke Mühleisen var et godt utgangspunkt for å begynne å forstå det omfattende forskningsfeltet kjønnforskning. Boken var nyttig for å få en enkel innføring i et stort og omfattende tema, med flere ulike stemmer og retninger. Da dette ikke var et felt jeg hadde studert og hadde stor innsikt i var dette en god bok å starte med for å få et innblikk i et større fagfelt.

I boken *Kjønnsmakt i idrett og friluftsliv* av Gerd von der Lippe og Hans K Hognestad fra 2014, tok de opp flere spennende tema. I denne boka tok jeg for meg de noen av ulike aspektene ved kjønn og idrett. Den så på kjønnsforskjellen av ledere innen idretten, og hvordan media var med å prege hva som ble sett på som normen for kvinnelige og mannlige utøvere. Boken var relevant for min oppgave da den så på forskjellene mellom kvinner og menn i sammenheng med idrett. Boken var satt sammen av kapitler fra ulike forfattere som ga flere ulike perspektiver, og var en tankevekkende bok. Boken tok for seg hvordan kjønn har spilt en rolle innen idretten på ulike arenaer, både blant de aktive utøverne, ledelsen, hvordan idretten ble oppfattet utenfra og behandlet av media. Nettopp dette med hvordan idretten ble oppfattet og plassert inn i et kjønnlig sammenheng var viktig i forhold til min oppgave.

3.0 Kvinner og kjønn

Som overskriften tilsier, så har dette kapitlet handlet om kvinner og kjønn. For å forstå temaet i oppgaven, må man se på forskjeller og likheter mellom menn og kvinner. Samt hvilke føringer som kan knyttes til kjønn. Om kjønn kan ha påvirket de valg man har tatt både i livet og i idretten.

3.1 Hva er det kvinnelige?

Femininitet har vært en samlebetegnelse på det som har blitt ansett som kvinnelige egenskaper. Det har vært egenskaper som følsomhet, evne til å vise omsorg, estetisk interesse og det å være opptatt av eget utseende.¹⁶ Femininitet har blitt sett på som det motsatte av maskulinitet, som har blitt sett på som egenskaper som beskriver den mannlige personligheten. Maskuline egenskaper har blitt sett på som, dristighet, påståelighet og dominans.¹⁷ Hvor vidt disse begrepene skyldes biologiske forskjeller eller sosialt tillærte forskjeller, eller personlighetstrekk hos den enkelte er det ulike oppfatninger om.

Det er flere ulike tanker rundt kjønn, og kjønn og lederskap. I "Androsentriske" tankemodeller, har det maskuline vært overordnet det feminine¹⁸ Den suksessfulle lederen har blitt sett på som en med maskuline egenskaper. Noe som har ført til at det har vært lettere å se menn i ledende posisjoner enn kvinner. Da menn har passet inn i det maskuline idealet, og ledelse har blitt knyttet opp mot maskulinitet. Dette kan ha bidratt til at man tidligere har sett på mannlige kandidater når styret og verv har hatt plasser som skulle fylles, innen idretten.

En annen holdning som kom fram når man snakket om idrett og kvinneidrett var at kvinner var de som gjorde og var kjønn, mens menn var normen og det generelle. Det vil si at alt som ble sett på som mannlige var det som var normen. Ved å si at man skal se på fotball, når det var menn som spilte, mens man presiserte at det var kvinnefotball da man snakket om kvinner som spilte fotball. Mennene utgjorde det normale, mens kvinnene var det som var annerledes, det som påpekte kjønn, ved å ikke falle inn under normen. Noe som førte til at kvinnelige ledere kan ha blitt sett på som en negativ

¹⁶ <https://snl.no/femininitet>

¹⁷ <https://snl.no/maskulinitet>

¹⁸ Hanstad, Breivik, Sisjord, & Skaset 2011: 301

forskjell eller som et positiv tilskudd, til det generelle(maskuline) i styret.¹⁹ Nettopp fordi de var annerledes enn det som ofte var normen.

I boken *Kjønnspektet i idrett og friluftsliv* stod det «I likhet med forskning i idrett og andre fag, kan mannlige forskere legitimere – bevisst eller ubevisst – “allmenn forskning” som ukjønn, fordi de er blitt opplært til å se seg selv som representanter for det generelle.»²⁰ Videre ble det spurt om det at menn sin virkelighetsforståelse preget friluftslivsfeltet generelt, og man på den måten kunne forklare den skeive kjønnsfordelingen blant de som arbeidet med friluftsliv.

Dette var også mulig å overføre til idrett og ledelse innen idretten. For også der har det vært vanlig å tenke på menn som normen. På den måten ble kvinner ikke tatt med i betraktningen, fordi de ikke passet inn i normen. Argumentet om at den mannlige kandidaten var bedre, kan på den måten skjule at årsaken til at han var bedre, var fordi han passet inn i bilde på hva som er normen. Noe som kan ha ført til at kvinnelige kandidater kanskje aldri var en reell kandidat, fordi bilde på den som innehar den posisjonen i utgangspunkt var bilde av en mann. Slike tanker kan ha vært ubevisste, som så ble til handlinger da man skulle stemme over en kandidat. Noe som kan ha vært med å påvirke at lederen for styret i Trondheim Taekwon-Do klubb i perioden 2007-2016 var en mann. En annen faktor kan være at han var en dyktig leder og hadde kunnskaper som passet for stillingen. Likevel er det et poeng å tenke over når man vet at menn statistisk sett har hatt flere lederverv og lederstillinger enn kvinner. På samme måte kan utvelgelsen av hvem som ble instruktører ha blitt påvirket. Ved at de som ble spurt om å være instruktører, var de som ble sett på som det “naturlige” og selvsagte valget til å fylle rollen. Dette kunne da forplante seg videre til eleven som fikk et bilde av den mannlige instruktøren. Noe som igjen kan ha gitt en opplevelse til elevene av hva som var normalt og hvilke normer som var i klubben.

Et annet kapittel i samme bok tok for seg hvordan kvinner har blitt framstilt i ulike magasiner og medier. “Kvinnelige aktive fremstilles gjerne i positurer med en “babe-effekt” og i ulike kjønnete stereotypier, mens mannlige utøvere brukes for å framstille idealprestasjoner.”²¹ Når man tenker på hvordan utøvere innen Taekwon-Do har blitt presentert gjennom media, så er det vanskelig å se at det har blitt gjort på en babe-aktig måte. En av årsakene kan ha vært at Taekwon-Do har hatt svært lite mediedekning. Det har ikke vært mulig for utøvere som har drevet med Taekwon-Do i Norge å leve av idretten. De har ikke hatt verken stor mediedekning eller sponsorer. Samtidig har menn og kvinner har helt like drakter. De gangene idretten har vært i media, har det ofte vært sparringskamper som har fått fokus i medias framstilling av idretten. Når man har bilder av to personer som slåss, hvor den ene kanskje blør neseblod og begge går inn i kampen, kan det ha vært vanskelig å vinkle dette som feminint på en tradisjonell måte. Det ville ha vært lett å tolke idretten som mer maskulin. Fordi utøverne bruker hjelmer og tannbeskyttere under kampene, så kan det ha vært vanskelig å se om det var menn eller kvinner som var i ringen og konkurrerte.

“Slik sett kan aktivitetene forstås som livsstilsmarkører for en eksklusiv subkulturell identitet.”²² Her var det snakk om skateboarding og snowboarding som ble dominert av

¹⁹ Hanstad, Breivik, Sisjord, & Skaset 2011: 311

²⁰ Lippe & Hognestad 2014: 18

²¹ Lippe & Hognestad 2014: 13

²² Lippe & Hognestad 2014: 23

menn på 80- og 90-tallet. Nå har jeg ikke funnet forskning på dette innen Taekwon-Do. Kan det tenkes at det er noen likhetstrekk mellom disse idrettene. Har Taekwon-Do vært en form for subkultur, en idrett som ble brukt som en livsstilsmarkør for å fortelle om verden noe om seg selv? Filmene som ble utgitt på 1980- og 1990-tallet om kampsport, kan ha vært med på å bygge opp et bilde av hvem som trente kampsport, og kan ha vært med på å formen synet på de som trente kampsport. Flere av disse filmene hadde mannlige hovedroller, noe som kan ha ført til at flere menn søkte mot denne idretten. Bilde på det som var normen innen kampsport kan på den måten ubevisst ha blitt et bilde av en mannlig utøver.

Det har vært snakket om idrett og kvinneidrett, noe som peker på at idretten kvinner driver på med ikke var den samme som idretten menn drev på med. Menn var det man så på som det generelle og normale, malen man måler resten etter. Like valgmuligheter for kvinner og menn, men holdningene kunne ha lagt føringer for hvor fritt man har stått til å velge. Det å skille seg ut kan ha vært vanskelig, lettere å velge det normale for sitt kjønn, å ta de valg som familie og venner forventer/antar, det vanlige.

Kvinner har vært med på å bekrefte myter rundt femininitet, og at det maskuline var det generelle og normale.²³ Både ved å ha opprettholdt de forestillingene om hva som passet for kvinner og hva som ikke passet. Ved at de valgte å ikke prøve ut roller som ble sett på som naturlige for menn, og på den måten bidra til at man ikke fikk et kvinnelig alternativ.

3.3 Kvinner og tid

Kvinnens forhold til tid har endret seg gjennom historien. Kvinner sin form for tid har vært mer oppgaveorientert og prosjektorientert, også etter industrisamfunnet sin framvekst. Dette ble særlig synlig under husmødrenes gullalder i midten på 1900-tallet. Menn var på jobb og fikk også etter hvert fritid. Noen av kvinnene jobbet, men hadde også en del oppgaver hjemme. Det var en utfordring for kvinner å drive med fritidsaktiviteter som idrett, som ofte krever jevnlig deltagelse, når de kjenner på ansvaret for familien og arbeid.²⁴

For kvinner som hadde barn, hjem og var yrkesaktive kan det ha vært vanskelig å forene en organisert fritidsaktivitet med familielivet, noe informantene som hadde fått barn bekreftet. Det var da enklere å gå en tur eller trene på et treningssenter, der man ikke var avhengig av noen andre, ikke var bundet av faste tider, men kunne gjøre dette når det passet i en ellers hektisk hverdag. De som hadde vært aktive med Taekwon-Do med små barn, hadde da prioritert instruksjon og organisatorisk arbeid, i stedet for egen trening, da de kjente på ansvaret de hadde tatt på seg før de fikk barn. Samtidig som de ikke ønsket å miste kontakten med miljøet. Man kan sann sett si at de passet inn i det tradisjonelle bildet av kvinner som satte andre før seg selv og som satt med en følelse av at de måtte ta ansvar, og sørge for at ting ble gjort. Det vil si at det kanskje var lettere å delta i organisasjonsarbeid som var litt mer fleksibel, enn å skulle ha faste treningstider. Noe som kan bidra til at kvinnene ikke falt helt ut av idretten, men likevel kunne delta på

²³ Lorentzen & Mühleisen 2007

²⁴ Nytt om kvinneforskning, 4/89 Kvinner og idrett – forskning, perspektiver og utfordringer

et plan, og kunne få med seg noe av det sosiale som idretten gav.²⁵ Informant B kunne fortelle at hun fortsatte som instruktør etter å ha fått barn, men ikke fant tid til å prioritere å trene selv. Dette sier kanskje noe om ansvarsfølelsen og det å prioritere andre, framfor seg selv.

Samtidig har synet på husarbeid endret seg, de kravene som var standarden for et strøket hjem på 1950-tallet, har endret seg. Dette har frigjort tid, i hovedsak kvinners tid, da det som regel var kvinner som hadde hovedansvaret for hjemmets utseende.²⁶ Samtidig vil deltagelse i uorganiserte aktiviteter som kvinnene selv kunne tilpasse sin hverdag, gjøre at de slipper å konkurrere med livspartnerens fritidsaktiviteter, og man unngikk en diskusjon om hvem som skulle få prioritert sin tid.²⁷ På denne måten falt de inn i et kjente kjønnsrollemønsteret der kvinner tilpasset seg andres ønsker og behov, og setter disse foran egne behov.

4.0 Idrett

Ordet idrett rommer mange former for fysisk aktivitet, konkurranse, lek og spill. Idrett berører, gleder og frustrerer. I dette kapittelet kommer en kort framstilling av idretten i Norge og kvinners muligheter innen idretten i et historisk perspektiv.

4.1 Idrett i Norge

Vi har lite dokumentasjon på idrett som ble drevet i Norge før på midten av 1800-tallet. Det betyr ikke at det ikke har vært idrettsutøvelse i Norge før denne perioden, men at det finnes lite kildemateriale som kan fortelle detaljert om dette.²⁸ I de norrøne sagaene kan man finne beskrivelser av menns fysiske ferdigheter, men her står det lite om kvinners utøvelse av fysiske ferdigheter.²⁹

Samtidig er det begrenset med materiale fra tidligere tider som kan fortelle om hvordan menn og kvinner var fysisk aktive. Et annet aspekt ved de funnene man har er at de alltid har blitt tolket av historikeren ut i fra dennes egen verden. Det var i september 2017 en sak i media der det var oppdaget at det man tidligere trodde var en mannlig kriger, var en kvinnelig kriger, eller det man antok var en kvinnelig kriger. Man hadde funnet en kvinne som var begravd med en krigerutrustning. Dette førte til spørsmål om det kan ha vært flere kvinner som var aktive krigere. Det kan gi et nytt perspektiv på hvordan kvinners muligheter og hverdagsliv var i denne perioden. Har verdenen forskeren levede i hatt en ubevisst innvirkning på tolkningen av funn og materiale, slik at det har vært vanskelig å se for seg at forholdet mellom menn og kvinner kan ha vært ulikt forskerens egen hverdag. Vil det å selv ha levd i en tid med satte kjønnsroller ha påvirket forskerens syn på hvilke likheter det kunne vært mellom menn og kvinners oppgaver i tidligere tider. "Slik er hele vår forståelse av våre omgivelser og våre

²⁵ Nytt om kvinneforskning, 4/89 Kvinner og idrett – forskning, perspektiver og utfordringer

²⁶ Nytt om kvinneforskning, 4/89 Kvinner og idrett – forskning, perspektiver og utfordringer

²⁷ Nytt om kvinneforskning, 4/89 Kvinner og idrett – forskning, perspektiver og utfordringer

²⁸ Goksøyr 2008

²⁹ Goksøyr 2008

liv...avhengig av fortellinger som i det minste spiller på noe annet vi kjenner fra før³⁰ Det kan da ha vært lett for en historiker å tolke kildene sine inn i det bilde av verden som denne selv var vokst opp i.

I løpet av første del av 1800-tallet begynte man å innføre kroppsøving som skolefag. Dette var riktig nok kun for gutter som bodde i byene.³¹ Aktivitetene som ble bedrevet før 1900-tallet hadde ofte praktisk nytte i forhold til arbeidsoppgaver eller forsvarsevne. Utover 1900-tallet vokste det fram idretter med aktiviteter som ikke nødvendigvis hadde en overføringsverdi som overføres til det daglige arbeidet eller evnen til å forsvare landet. Det å spille tennis eller fotball hadde ingen direkte overføringsverdi til bevegelser som var nyttig for å utføre arbeidet som fisker eller fabrikkarbeider.³² I tillegg til at idrettene som vokste fram ikke hadde en direkte overføringsverdi til arbeidslivet, så fikk man et idrettspublikum som begynte å reise for å oppleve konkurransene som vokste fram.³³ I Norge fikk idretten etter hvert et fokus på bredde og helse hos den norske befolkningen.

Idrett ble i utgangspunktet bedrevet av menn som kunne nytte effekten av idretten i arbeidsliv eller til forsvar av landet. Etter hvert som idretten utviklet seg og man drev med idrett fordi man hadde tid og mulighet til det, mistet idretten dette fokuset. Det kom til nye idretter som fokuserte på underholdning. Samtidig ble det mer fokus på individet, etter hvert som konkurransedelen ved idretten ble mer fremtredende. Konkurransen ble ofte essensen i idretten, for å vinne måtte man av og til være egoistisk, noe som kunne stå i kontrast til det som ble sett på som kvinnelige verdier. Kvinnelige verdier har ofte blitt sett på som omsorg, samt å sette andres behov foran egne behov og ønsker.

4.2 Idretten og kvinnene i Norge

Muligheten norske kvinner hadde for å delta i idrett, utviklet seg i løpet av 1900-tallet. Fra kvinnelige turnkonkurranser som ble avholdt bak lukkede dører, fordi det ble sett på som ukvinnelig med svette og utslitte damer. Til å etterhvert ha flere kvinnelige idrettsstjerner i verdensklasse. Idretten og holdninger til hvilke idretter som passet seg for kvinner har endret seg utover 1900-tallet. Likevel har det vært forskjeller når det kommer til hvor mye mediadekning mannlige idrettsutøvere har mottatt kontra kvinnelige utøvere. I forhold til økonomiske premier og belønninger for idrettsprestasjoner har det også vært forskjeller mellom kvinner og menn. Der menn har hatt større utbetalinger enn kvinnelige utøvere i samme idrett. Trondheim Taekwon-Do klubb har hatt flere kvinnelige utøvere som har beveget seg oppover i graderingsystemet. Om disse kvinnene vil fortsette å være aktive, vil kun tiden vise.

De informantene i denne oppgaven som hadde fått barn etter at de begynte med Takewon-Do, hadde prioritert barn og familieliv foran seg selv, og Taekwon-Do. Likevel valgte tre av informantene å holde seg delvis aktiv under perioden mens barna var små. Deretter kom de tilbake med regelmessig aktivitet da barna hadde blitt eldre. Så vil mange protestere å si at likestillingen var kommet lengre i Norge, likevel vil nok mange hevde at det fremdeles har vært kvinnene som oftest har hatt hovedansvaret i

³⁰ Kaldal 2016: 77

³¹ Goksøyr 2008

³² Goksøyr 2008

³³ Goksøyr 2008

hjemmet i tillegg til å delta i arbeidslivet. Menn har hjulpet til, men det har vært kvinnene som organiserte og planla hverdagen til familien, sørget for at alt lå til rette og ble gjennomført, slik at hverdagen kunne gå som planlagt. Holdningen til hvor rent man må ha det hjemme har blitt senket, og blitt forsvart med problemer med å få tiden til å strekke til. Tidsklemma har blitt et velbrukt ord i samfunnet.

Da kan man stille spørsmålet om Taekwon-Do har appellert like mye til kvinner som til menn. I følge Statistisk sentralbyrå, Fritid, kultur- og mediebruk blant kvinner og menn 1. mars 2010 "...menn i større grad enn kvinner velger fartsfylte idrettsgrener."³⁴ Var dette en forskjell mellom kjønnene fra naturen sin side, eller var det noe tillært fra samfunnet man levde i, om hva som passet seg, eller hva man hadde mulighet til å delta i? Kan en av grunnene til at kvinner valgte å gå en tur i stedet for å løpe, ha vært at de da hadde en mulighet til å gå og vært sosial sammen med venner. På den måten å slå to fluer i en smekk med å få vært sosial, samtidig som de fikk en dose med aktivitet. Kan kvinners valg av "rolige" aktiviteter ha hatt en sammenheng med at de både var yrkesaktive og ofte også hadde hovedansvaret for hjem og barn, slik at de ikke hadde det samme overskuddet som menn hadde til å velge fysisk krevende fritidsaktiviteter.

I *Nytt om kvinneforskning, 4/89 Kvinner og idrett – forskning, perspektiver og utfordringer* ble det hevdet at kvinner ikke var like interessert i å konkurrere og ville heller trene sammen i grupper mens de hørte på musikk. Dette var data hentet fra 1980-tallet, og man kan lure på om dette var en oppriktig mening hos de som deltok i forskningen eller om dette var holdninger som var innlært og den normen som omga disse kvinnene. For min informant som begynte å trene på 80-tallet, og informanten som begynte å trene på 70-tallet var konkurranse en naturlig del av å drive med idretten. Ut ifra samtalene med informantene så kunne de fortelle at den påstanden ikke gjaldt for alle kvinner som var aktive innen idrett på 1980-tallet. Kvinnenes inntog i idretten har vist at interessen for å konkurrere ikke var en utelukkende mannlig interesse. Likevel så er dette holdninger som ble publisert innen kvinneforskning på 1980-tallet.

Etter hvert som det ble mulig for kvinner i Norge å delta i idrett dukket også begrepet kvinneidrett opp. Dette begrepet har blitt brukt for å vise til en idrett som ble utført av kvinner, eller at man hadde en idrett som var tilpasset kvinnelige utøvere. Noe som skilte seg fra den "vanlige" idretten som ble utført av menn. I Norge hadde man tilpasset noen idretter til kvinner slik som, at kvinner fikk mindre baller i basketball og håndball. I andre idretter som for eksempel fotball så spilte kvinner på samme vilkår som mannlige utøvere, banene hadde samme størrelse, det samme gjaldt mål og ballen, og reglene var de samme. Det man skilte mellom var mannlige og kvinnelige lag. Der menn spilte kamper mot andre menn, mens kvinner spilte kamper mot kvinner.³⁵ En annen forskjell mellom kvinne- og herrefotball var den økonomiske støtten. Herrene har hatt vesentlig høyere lønninger enn kvinnene, trass i at det norske kvinnelandslaget har presenter resultater som har vært meget bedre enn herrelaget. På samme måte har også mulighet til å promotere lag og idretten vært ulikt for kvinner og menn. Menn har hatt flere muligheter til å ha blitt promotert på fjernsynet og i radio. Dette har ikke bare vært begrenset til fotball, men også i andre idretter har man sett forskjell på hvor mye tid man har fått i mediene, hvordan menn har blitt presentert i mediene og i forhold til økonomisk støtte.

³⁴ <https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/hun-gaar-paa-tur-han-loper>

³⁵ Goksøyr 2008

Så når fikk kvinner tilgang til å utføre idrett i Norge? Vi vet at det for en kort periode i 1850-årene fantes et dameparti i Christiania Turnforening. Mot slutten av 1800-tallet så startet det opp flere turnklasser for kvinner, ofte utgjorde ugifte kvinner fra borgerskapet flertallet av kvinnelige deltagere. Først i 1907 fikk de kvinnelige turnerne lov til å delta i konkurranser. Samtidig økte den kvinnelige deltagelsen i idretter som ski også på slutten av 1800-tallet. Man kan se dette i sammenheng med kvinnesaken, som ofte stod sterkere i borgerskapet i byene, noe som kan ha vært en årsak til deres deltagelse.³⁶

Utover 1900-tallet øker den kvinnelige deltagelsen i idrett sakte, men det kom et oppsving fra 1970-tallet. Før 1970 hadde kvinner ofte bidratt til idretten som supportere, sekretærer, kaffekokere og støtteapparat.³⁷

Så sent som i 1969 oppstod det oppstandelse da Ingrid (Thoresen) Hadler snek seg med under et svensk løp kalt "Tiomila". Etter å ha blitt oppdaget så ble det laget et offisielt forbud som hindret kvinner i å delta i løpet. Begrunnelsen var at det var estetisk krenkende å se svette og slitne kvinner, man hadde sportslige og helsemessige betenkeligheter rundt å utsette kvinner for denne typen anstrengelser, samt at det ville ta for lang tid arrangementsmessig å la kvinner delta.³⁸ Dette var holdninger som kvinnelige utøvere ble møtt med. Det ble stilt spørsmål ved deres kvinnelighet og de ble sett på som mindre kvinnelige.³⁹

Idretten i Norge har siden midten av 1980-tallet hatt som mål å ha en kjønnsbalanse innad i organisasjonen, og i maktposisjoner innen den organiserte idretten.⁴⁰ Kvinners rett til å være med i styre og ledende posisjoner har blitt legitimert gjennom at de tilfører mangfold, en positiv og en komplementær forskjell. At de kom inn i ledelsen med en kvinnes erfaringer og egenskaper. Fokuset har vært at kvinner bør få være med i styret fordi de var forskjellige fra menn, og at de kunne bidra med sine kvinnelige egenskaper.⁴¹ Dette kan virke som et litt pussig argument da det burde ha vært personlige egenskaper og kvaliteter som kvalifiserte til ulike verv og posisjoner. Noen er for kvotering og mener at det kan være et nødvendig virkemiddel for å rette opp den skjevheten som har vært i samfunnet. Ved å benytte kvotering har man kunne rettet opp en skjevhet, forhindre "kompistendenser" og at "gutteklubben grei" var de som satt og tok de viktige beslutningene. Ved å ha argumentert for kvotering med begrunnelse i at kvinner var annerledes, at de var så ulike menn, at det var forskjellen mellom kvinner og menn som var årsaken til at man ønsket kvinner inn i styret og verv. Ved å ha brukt dette argumentet vil man opprettholde skille mellom menn og kvinner, og stadig fortsette å måtte kvotere inn kvinner. Dersom ønsket var å benytte kvotering som et midlertidig virkemiddel til skjevfordelingen var rettet opp, og det er like vanlig å se kvinner i ledene roller, som menn. Kunne det ha vært gunstig å ha benyttet seg av andre argumenter enn at kvinner var så forskjellige fra menn at de burde få delta.

³⁶ Goksøyr 2008

³⁷ Goksøyr 2008

³⁸ Goksøyr 2008

³⁹ Goksøyr 2008

⁴⁰ Hanstad, Breivik, Sisjord & Skaset 2011

⁴¹ Hanstad, Breivik, Sisjord & Skaset 2011

En annen faktor handler om folkehelseperspektivet, som NIF har ønsket å legitimere sin statsstøtte med. Siden folkehelsen handler om både kvinner og menn, så har det å vise at både menn og kvinner kan være aktive, vært viktig.

5.0 Taekwon-Do

Taekwon-Do som kampsport har allerede blitt presenter, så dette kapittelet tar for seg utspringet for ITF Taekwon-Do og framveksten av idretten i Norge. Så følger en kort presentasjon av Norges Kampsportforbund og deres medlemstall. Samt tallene som kunne leses ut fra årsrapportene til Trondheim Taekwon-Do klubb.

5.1 Opprinnelsen av ITF Taekwon-Do

Innen stilarten NTN ITF Taekwon-Do var det Choi Hong Hi som har blitt sett på som grunnleggeren av Taekwon-Do, ifølge pensumbøkene til NTN ITF Taekwon-Do. Choi Hong Hi ble født i 1918, mens Korea fremdeles var underlagt Japan. Han hadde en blandet barndom, først en streng oppdragelse etter konfusianismen, hos sin mors familie, så en hverdag med alkohol og gambling med sin far. En skolegang i Japan med trusler og fysiske sammenstøt, der det koreanske ble sett på som mindreverdige i forhold til det japanske. Da han returnerte til Korea ble han tvunget inn i den japanske hæren. Hvor han planla flere rømningsforsøk før han ble forrådt av en av sine medfanger og ble fengslet. Da Japan hadde okkupert Korea innførte de et forbud mot trening av kampsport blandt koreanere. Til tross for forbudet så var det flere som trente ulike kampsporter i det skjulte. Choi Hong Hi var en av de som trente en gammel kampsport kalt Taekyon. I 1937 reiste Choi Hong Hi til Japan for å studere. Der fikk han trent karate⁴², og denne treningen sammen med det han hadde lært fra Taekyon ble grunnlaget for den kampsporten Choi Hong Hi senere var med å utvikle til Chang Hon⁴³, som var forløperen til det ITF Taekwon Do, som NTN Taekwon-Do praktiserer.

I Korea var det flere ulike skoler som hadde ulike varianter av kampsport, som trente i det skjulte under den japanske okkupasjonen. Etter at Korea hadde blitt frigjort i 1945, økte interessen for kampsport, og det var et behov for å gjenskape den koreanske kulturen.⁴⁴ Flere av de skolene som hadde trent i det skjulte, kunne nå trene offentlig.

11. april 1955 møttes ledere for åtte kampkunstskoler. Lederne ble enige om navnet Taekwon Do, som senere ble god tatt av den koreanske regjeringen.⁴⁵

De ulike retningene innen Taekwon-Do vektlegger ulikt hvem de gir æren for Taekwon-Do sin opprinnelse. Innen ITF Taekwon-Do er det Choi Hong Hi (1918-2002) som har fått æren for å ha grunnlagt Taekwon- Do.

I perioden mai til august i 1972 ble en del av "the Korean Tae Kwon Do Association omformet til WTF, med sterk støtte hos det koreanske regimet.⁴⁶

⁴² Gillis 2016

⁴³ Marano, Bos & Trajtenberg 2014

⁴⁴ Gillis 2016

⁴⁵ Andresen 2010

⁴⁶ Gillis 2016: 127

I 1972 emigrerte Choi Hong Hi til Canada, og flyttet hovedkontoret til ITF til Canada. Dette ble hans base, som han reiste ut i fra for å undervise Taekwon-Do rundt om i verden, fram til hans død i 2002.⁴⁷

5.2 Taekwon-Do i Norge

Taekwon-Do sin utvikling i Norge hadde sitt utspring fra to forskjellige miljøer. Det ene miljøet startet i Oslo med Wolfgang Wedde som hadde trent i Tyskland, i 1969. Mens det andre miljøet hadde sitt utspring i Trondheim med Hans Kolbenstvedt som hadde trent i USA, og startet opp i Trondheim i 1970.

Wolfgang Wedde hadde blitt gradert av Choi Hong Hi og hadde 1. Dan da han startet opp i Oslo. Hans undervisning var en blanding av Taekwon-Do, styrketrening og ji-jitsu, etter hvert beveget han seg i retning av kickboksing.⁴⁸ Han hadde likevel elever som blant annet Per Christian Garnæs som i 1980 startet Asker Karateklubb, og etterhvert ble en aktiv utøver innen NTN Taekwon-Do, og jobbet etterhvert opp mot NKF for NTN taekwo-Do.

En annen som begynte å trene hos Wedde var Tien Ton That, som var en vietnamesisk flyktning som kom til Norge i 1975. Tien Ton That forlot etter hvert Wedde og startet sin egen klubb i Kongsvinger. I 1977 begynte That å benytte navnet Norsk Taekwon-Do Forbund, men dette ble ikke offisielt dannet før i 1979. That hadde kontakt med både ITF og WTF, men valgte til slutt WTF.⁴⁹

I Trondheim var det Hans Kolbenstvedt som startet opp en gruppe gjennom idrettslaget på NTH. Kolbenstvedt hadde lov til å gradere opp til grønt belte, noe som la begrensninger på de elevene hans som ønsket å gradere seg videre. For å komme seg videre tok elevene kontakt med karateinstruktører på Østlandet for å bli gradert. På grunn av at graderingen ble foretatt av utøvere innen karate, førte det til at miljøet på NTH etter hvert gikk over til å praktisere karate. En av Kolbenstvedts elever, Jan-Erik Lehn (1950-2000) sammen med en gruppe fra NTH miljøet, valgte i 1976 å starte opp Trondheim Taekwon-Do Club. Lehn kontaktet både ITF og WTF, og valget til slutt stilarten ITF. Lehn ble i 1976 den første nordmann som graderte seg til 1. Dan i ITF Taekwon-Do.⁵⁰

Fram til 1979 var det lite kontakt mellom miljøene i Oslo og Trondheim, men da Norsk Taekwon-Do Forbund ble stiftet, ble That president og Lehn ble visepresident. Samme år ble også det første offisielle NM avholdt. Samarbeidet ble en kortvarig affære, og ble avsluttet i 1980. Etter bruddet fortsatte That med Norsk Taekwon-Do Forbund og kuttet alle bånd til ITF. Lehn og de elevene som hadde brutt med That, stiftet Norges Taekwon-Do Forbund (NTF) 2. november 1980.⁵¹

I 1976 begynte Per Andresen å trene hos Lehn. Andresen skulle bli den tredje nordmannen som graderte seg opp til 1. Dan innen ITF Taekwon-Do, og han har spilt en avgjørende rolle for utviklingen til ITF i Norge.

I 1981 startet Andresen opp sin første klubb i Bergen, mens han studerte juss. Andresen ble gradert til 4. Dan i 1984. Han hadde startet tre klubber i Bergensområdet når han i

⁴⁷ Gillis 2016

⁴⁸ Andresen 2010

⁴⁹ Andresen 2010

⁵⁰ Andresen 2010

⁵¹ Andresen 2010

1986 flyttet til Molde. Der startet han opp tre klubber i området, før han i 1989 flyttet hjem til Trondheim. I Trondheim startet han Kristiansten Taekwon-Do klubb, som senere ble Trondheim Taekwon-Do klubb. Det var i løpet av 1992 at klubben byttet navn til Trondheim Taekwon-Do klubb, samtidig som det var en økt interesse for barne- og ungdomspartier som trente. I 1993 flyttet klubben til nye lokaler i Innherredsveien, der elevene selv var med på å pusse opp lokalene. Elevene kunne etter oppussingsarbeid boltre seg på 450 kvm, men etter hvert ble også disse lokalene for små til det behovet som klubben hadde. Klubben flyttet til Stjørdalsveien 5 i 2002, hvor de fikk 600 kvm å trene på.⁵² Klubben vokste og flyttet i januar 2018 inn i egne lokaler i Haakon den 7. Gate på Lade. Der klubben ble eier av den delen av lokalene som de trente i. Dette ble gjort mulig med at samarbeid med Trondheim Bordtennisklubb og Lade Tennisarena, der hver klubb ble eiere av sin del av lokalet.

Samtidig som medlemstallene økte, så dukket det opp flere bydelsavdelinger. Dette var avdelinger, som ble opprettet på skoler rundt om i Trondheim. Pr mai 2017 hadde Trondheim Taekwon-Do klubb hovedavdelingen på Lade, i tillegg til bydelsavdelinger på Nardo, Hoeggen, Eberg, Vikåsen, Sverresborg, Flatåsen, Byåsen og Heimdal.

Gjennom 1980-tallet var det en rekke konflikter mellom ITF og WTF grupperingene innen Taekwon-Do, i Norges Karate og Taekwon-Do Forbund (forløperen til NKF). Det førte til at det i 1989 oppstod en splittelse i i ITF gruppen., hvor en fraksjon av organisasjonen brøt med ITF og stod uten medlemskap i en internasjonal organisasjon. I 1990 ble Master Per Andresen kontaktet av Grand Master Park Jung Tae som også hadde brutt med ITF. Dette førte til at Trondheim Taekwon-Do klubb ble medlem av GTF og den nasjonale organisasjonen klubben var medlem av var GTN. Da Grand Master Park Jung Tae døde i 2002, meldte klubben seg ut av GTF, og GTN endret navn til NTN. NTN ble stående uten noen internasjonal tilknytning fram til 2006, da klubben igjen ble en del av ITF.⁵³

Utviklingen av Trondheim Taekwon-Do klubb var det Master Per Andresen som stod for. Han var også aktiv innen utviklingen av ITF NTN Taekwon-Do i Norge. I 2007 ble han valgt som leder for ITF`s utviklingskomité og arbeidet for å øke det tekniske nivået på ITF Taekwon-Do. Han var også forfatteren av kompendiene som NTN ITF Taekwon-Do benyttet seg av. Master Andresen har sammen med Master Garnæs vært sentrale for Taekwon-Do sin utvikling i Norge og forholdet til Norges Kampsport Forbund.⁵⁴

5.3 Norges Kampsportforbund og kvinner

Norges Kampsportforbund (NKF) er en organisasjon som er medlem av Norges Idrettsforbund. Norges Kampsportforbund har representert over 20 kampsporter, og består av fem seksjoner, med ITF Taekwon-Do som en av disse. I denne oppgaven var det medlemstallene i NKF i perioden 2012-2017 jeg har valgt å referere til. Det var først i 2000 at medlemsklubbene i NKF begynte å registrere medlemmene i idrettsregistreringen. Denne innrapporteringen var mangelfull, og det var varierte hvor stabilt klubbene sendte inn oversikt over sine medlemmer.

De tallene jeg har benyttet meg av er hentet fra et notat fra NKF. I løpet av høsten 2016 ble notatet utarbeidet av to konsulenter fra NKF. Der NKF kom med forslag for hvordan man kunne utjevne kjønnsfordelingen i medlemsklubbene. De tallene som refereres til

⁵² <http://www.trondheim-tkd.no/klubbhistorien>

⁵³ Andresen 2006

⁵⁴ Andresen 2010

fra NKF i dette notatet var hentet fra perioden 2011-2016.

Tallene fra dette notatet viste at kvinner utgjorde omtrent 1/3 av den aktive medlemsmassen, og det samme var kvinners deltagelse i verv og styrer.⁵⁵ For region midt, som Trondheim Taekwon-Do klubb var en del av, utgjorde kvinnelige medlemmer i NKF 33,5% som var det samme tallet som i Trondheim Taekwon-Do klubb. Dette viser at andelen kvinnelige medlemmer i klubben samsvarte med landsgjennomsnittet og snittet for landsdelene.

I forhold til klubbledere i NKF så var 19% kvinner. I ITF var det registrert en andel på 22,7% kvinnelige klubbledere, som viste en differanse med 3,7% flere kvinnelige klubbledere enn landsgjennomsnittet.

Registrerte dommere i NKF var 29% kvinner. I region midt utgjorde kvinnelige dommere 34,5 % som var 5,5% flere kvinnelige dommere enn landsgjennomsnittet.

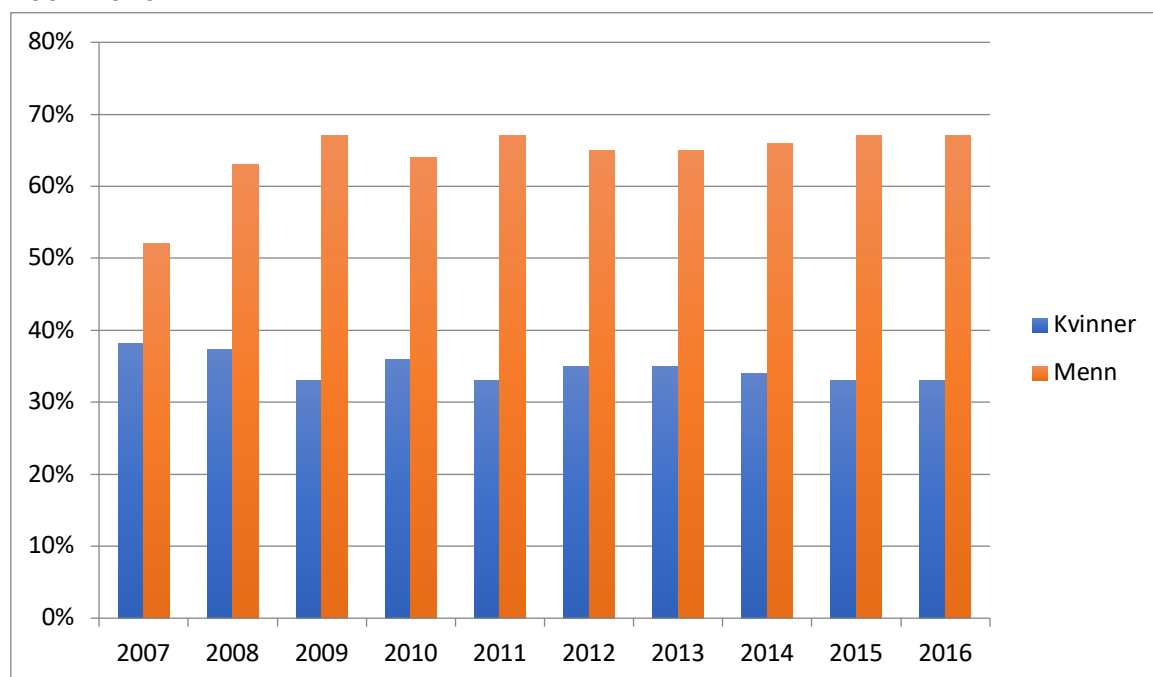
I et notat fra NKF der temaet var *Strategi for bedre kjønnsbalanse*, ble det anbefalt å sette i gang spesifikk rekruttering rettet mot jenter og kvinner. NKF foreslo å innføre en kostnadsmoderasjon for kvinner som ønsket å delta på kurs gjennom NKF, slik som dommerkurs, trener-, leder- og coachkurs. Dette ble gjennomført i løpet i 2016, der kvinner fikk delta gratis på NKF sine lederkurs, og de betalte halv pris i 2017.

5.4 Årsrapporter fra Trondheim Taekwon-Do klubb

Årsrapportene viste at det i perioden 2007-2016 var en stabil fordeling av andelen kvinnelige og mannlige medlemmer. Kvinneandelen lå stabilt på rundt 34%. Som kan leses av figur 1.1. Trondheim Taekwon-Do klubb har hatt samme utfordring som Norges Kampsportforbund i forhold til å ha oversikt over den historiske utviklingen av medlemsmassen. Det har ikke blitt tatt vare på medlemsregister, så man har ingen statistisk oversikt over hvordan kjønnsfordelingen var før 2007.

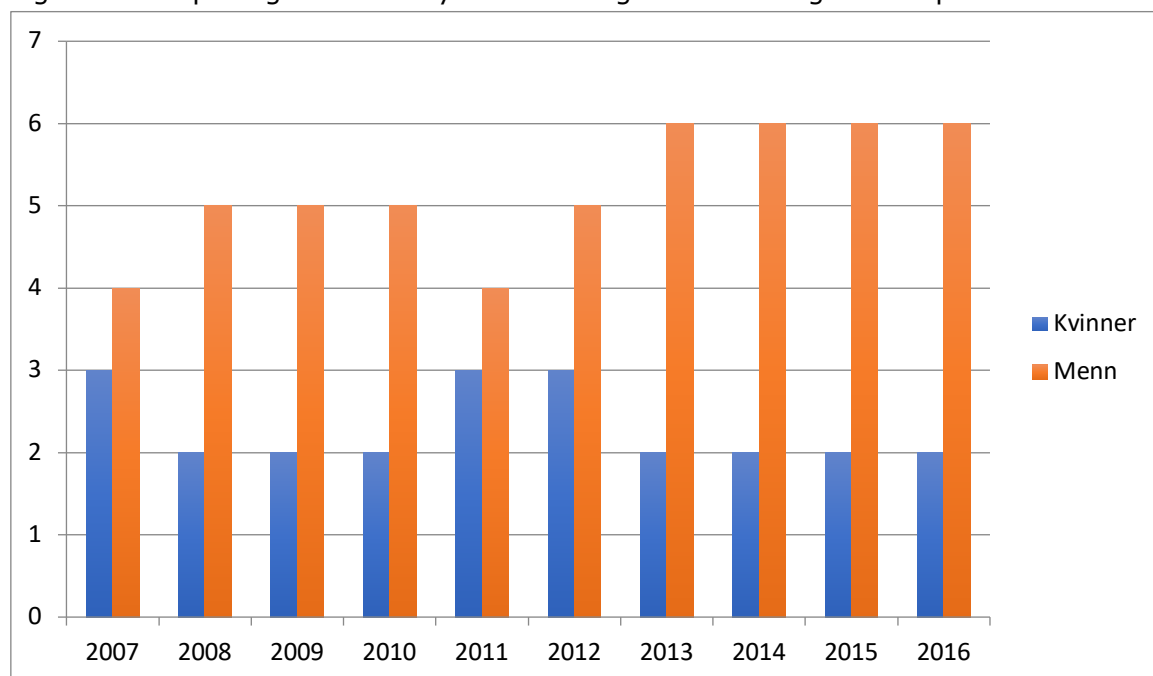
⁵⁵ <http://kampsport.no/wp-content/uploads/2017/04/Utviklingsplan-kvinner-og-ungdom-.pdf>

Figur 1.1. Oversikt over kjønnsfordelingen i Trondheim Taekwon-Do klubb i perioden 2007-2016

Tallene er hentete ut fra årsrapportene til Trondheim Taekwon-Do klubb og satt inn i stolpediagram av Linn Anita Lundager.

Figur 1.2 Stolpediagram over styrets fordeling av kvinner og menn i perioden 2007-2016

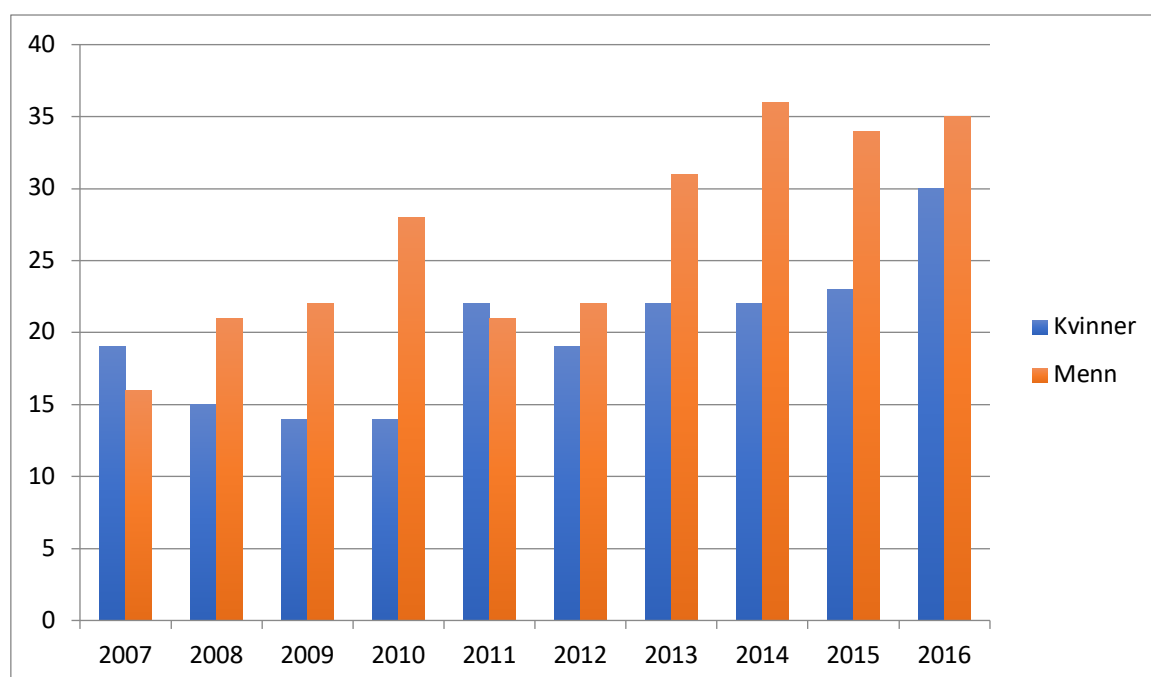
Tallene er hentete ut fra årsmeldingene til Trondheim Taekwon-Do klubb og satt inn i stolpediagram av Linn Anita Lundager.

I forhold til styrets sammensetning i Trondheimsklubben så har fordelingen ligget stabil på to kvinnelig styremedlemmer og seks mannlige styremedlemmer fra 2012. Før 2012 var det syv personer som utgjorde styret i klubben. Da var fordelingen 4 menn og 3

kvinner i 2007 og 2011, og 5 menn og 2 kvinner i perioden 2008-2010. Som man kan se av figur 1.2. Fra 2013 har det vært seks menn og to kvinner i styret. Når det kommer til styreleder så har dette vervet vært besatt av en mann.

I årsrapportene fra 2008 til 2009 så var det skrevet i klubben sin visjon for kortsiktige mål at de ønsket å jobbe for å øke kvinneandelen i klubben blant barn, ungdom og voksne. Etter 2009 er denne målsettingen fjernet fra rapportene. Jeg spurte styreleder hvorfor de hadde fjernet dette målet. Til dette svarte styreleder at de fremdeles ønsket å øke kvinneandelen i klubben, men at de ikke visste hvordan de skulle få til dette, og derfor hadde fjernet denne målsettingen fra rapporten. Da de ikke så det hensiktsmessig å ha et mål de ikke hadde en strategi for å oppnå, stående i rapporten. I figur 1.3 kan man lese andelen kvinnelige og mannlige instruktører i perioden 2007-2016. Tendensen har vært en liten overvekt av mannlige instruktører.

Figur 1.3 Oversikt over fordelingen av kvinnelige og mannlige instruktører i klubben i perioden 2007-2016

Tallene er hentete ut fra årsmeldingene til Trondheim Taekwon-Do klubb og satt inn i stolpediagram av Linn Anita Lundager.

5.5 Kvinnelige Taekwon-Do utøvere

Forskning viser at jenter har større mestringsforventninger til idrett og aktivitet som de oppfatter som kjønnspassende, mens gutter har like høy mestringsforventning uavhengig hvilket kjønn aktiviteten ansees å være passende for.⁵⁶ Noe som fører til at jenter kan ha unngått aktiviteter de tror ikke er kjønnspassende, og med liten sannsynlighet for å mestre. Dette kan ha vært med på å forklare forskjellen i antall kvinnelige og mannlige medlemmer i Trondheim Taekwon-Do klubb. Da dette er en idrett som kan forbindes med maskuline kvaliteter som å være tøff og vilje til å sloss.

⁵⁶ Sigmundsson & Ingebrigtsen 2006

Taekwon-Do har vært en individuell idrett der egne prestasjoner måles i graderinger og konkurranser. Under graderingene blir man ikke målt mot andre, men hvor langt man selv har kommet. Det at ens egen forbedring har vært målestokken, og at man ikke trenger å konkurrere med sidemannen, kan ha økt muligheten for å oppleve mestring. Man har ikke trengt å ha vært best i klassen, men å ha forbedret seg siden forrige gradering. Det kan øke muligheten for mestring.⁵⁷

Når det kommer til å utfolde seg fysisk, når man har nærkontakt med andre sine kroppar kan kjønn bli veldig tydelig. Noe som kan fremheves med ved å bruke tettsittende klær som fremhever kroppsfasongen. I Taekwon-Do benyttes drakter som er store og vide, og som ikke fremhever kroppsformen. Det er samme antrekk for både menn og kvinner. De som ønsker det kan benytte en hvit t-skjorte eller singlet under drakten. Det vil si at alle utøverne bruker samme antrekk, og ser på den måten like ut, uavhengig om de er kvinner eller menn.

Elevene har det samme pensumet, og kvinner og menn må ha de samme ferdighetene. Det som er forskjellig under graderingene er antall armhevinger. Der er kravet til kvinner 5-10 færre armhevinger, enn antallet menn må kunne gjennomføre. Dette praktiseres noe ulikt, avhengig av hvem som er eksaminator.

Konkurranser innen Taekwon-Do er delt inn i kjønn, grad og vektklasser. I enkelte øvelser konkurrerer kvinner og menn sammen, men når det konkurreres i sparring deles kvinner og menn inn i ulike vektklasser. På trening er det ikke et slikt skille, og menn og kvinner trener med hverandre uavhengig av kjønn, størrelse, ferdigheter og alder, og i alle øvelser.

Det bildet som ble dannet etter å ha intervjuet mine informanter var at de hadde opplevd Taekwon-Do som likestilt. Det var ingen av informantene som hadde tenkt på kjønn da de begynte å trene.

På grunn av gradsystemet i Taekwon-Do, hvor man må arbeide for å fortjene graden man skal opp til, så har ikke kvotering av kvinner vært et tema. På grunn av gradsystemet har det vært vanskelig å benytte kvotering som et virkemiddel for å øke kvinneandelen. I følge styret i Trondheims klubben ønsket de å øke andelen kvinner i klubben, men de hadde ingen konkret plan for hvordan dette skulle gjennomføres.

Informantene i denne oppgaven hadde alle konkurrert på nasjonalt nivå, og fire hadde vært med på landslaget. De som hadde vært med på landslaget, gjorde dette før de fikk barn. En av informantene hadde fått barn før hun begynte med Taekwon-Do, hun hadde deltatt i konkurranser på nasjonalt nivå og åpne mesterskap internasjonalt.

Konkurranser kan være en motivasjonsfaktor. Alle informantene hadde deltatt på flere mesterskap, men da jeg spurte om hva som var målet innen Taekwon-do, var det kun en informant som nevnte mesterskapsmedaljer som et mål. Selv om hun også hadde et ønske om personlig utvikling, å utvikle seg som dommer eller bidra til klubben som instruktør.

For å konkurrere hadde alle informantene deltatt aktivt på treninger sammen med andre utøvere i klubben. Dette kan ha vært medvirkende til at informantene følte en tilhørighet til klubben, og at de opplevde en sosial tilhørighet. Som var med og motiverte de til å fortsette med Taekwon-do.

I Taekwon-Do har den personlige utviklingen også en stor betydning, i tillegg til den fysiske. Likevel har det fysiske aspektet og det å ha prestert vært i fokus for

⁵⁷ Tangen 2010

informantene mens de var konkurranseutøvere. En av informantene påpekte også at hun hadde opplevd å kjenne på et ønske om å ha en viss fysisk form for å kunne instruere elevene sine. En av informantene sa at hun hadde kjent at kroppen hadde endret seg med alderen. Hun fikk ikke til å sparke like høyt, som da hun var yngre. Hun fikk ikke til å være det øvingsbildet hun selv ønsket, og tidligere hadde vært. Hun hadde opplevd at hun ikke følte seg god nok, men etter å ha sett en eldre mannlig instruktør stå foran klassen med selvtillit, hadde dette motivert henne til at hun var god nok til å stå i front og instruere.

6. Samtalene med informantene

I intervjuene kom det fram at det sosiale har spilt en viktig rolle for informantene. Alle informantene fortalte at valget av treningsaktivitet hadde skjedd tilfeldig. Noen av de begynte for å lære selvforsvar, mens andre begynte å trene fordi venner eller egne barn trente. En av informantene begynte etter å ha sett en oppvisning for Taekwon-Do og fordi klubben lå i nærheten av der hun bodde på det tidspunktet. Det at valgt falt på Taekwon-Do skjedde, enten ved at de tilfeldigvis kom over reklamemateriell for ITF Taekwon-Do, eller ble med venner/familie, og bare fortsatte å trene. Ingen av informantene hadde et bevisst forhold til kampsport før de begynte å trene. Selv om alle hadde ulike motiver for å begynne å trene, så nevnte alle det sosiale som en av årsakene som motiverte til å fortsette med aktiviteten. *Informant C: "Positivt, trygt, åpnet miljø hvor det er plass til alle"* og som informant E sa: *"Viktigst av alt er det sosiale, det er limet."*

Da de begynte å trene så var det ingen av informantene som tenkte på forskjellen i antall menn og kvinner på treningene, noe som kan bety at dette ikke ble fokusert på i treningsmiljøet. Det at kvinner og menn hadde det samme treningsopplegget, at de trente sammen, hadde samme pensum til gradering og at alle hadde samme treningstøy kan ha bidratt til opplevelsen av at kjønn ikke var noe det ble fokusert på. Da Trondheim Taekwon-Do klubb startet så ble ikke reglene for idretten endret for å tilpasse dem til kvinner. På treningene trente kvinner og menn sammen. Under konkurransene ble klassene inndelt i kvinne- og herreklasser. Øvelsene de skulle gjennom var de samme. Det eneste unntaket var antall øvelser i knusing, og antall deltagere i lagmønster. Noe som ble forklart med at for at kvinner skulle kunne stille lag, så måtte det være færre deltagere på laget. Da det var færre kvinner enn menn som trente, så det ble beskrevet som et praktisk hensyn, for å få mulighet til å stille lag. Det var de samme reglene for kvinner og menn både i treningsalen og i konkurransene. Dette var faktorer som kan ha vært med på å påvirke informantene sin opplevelse av at kjønn var et ikke-tema når de begynte å trene. Som en av informantene sa: *"Vi tenkte aldri på at det var lite damer og at det ikke var greit."*

Dette med kjønn var noe informantene ikke hadde tenkt særlig på, før de selv begynte å få høyere grader. Da de begynte å tenke over det så de en overvekt av mannlige medlemmer både i klubbstyre, NTN styret og de ansvarlige på landslaget. Dette førte til at flere av informantene hadde undret seg over hvor kvinnene de begynte å trene med, og de kvinnene som har trent før hadde blitt av. Her var det flere mulige forklaringer på hvorfor noen valgte å slutte med Taekwon-Do. Akkurat som i alle andre idretter så kunne medlemmene ha gått lei, det kunne ha oppstått en skade som forhindret videre trening, man fant andre interesser som man heller ønsket å bruke tiden sin på. Det var likevel interessant å tenke på hvorfor det var så få kvinner som var høyere gradert på sort, da

de hadde lagt ned mye arbeid i å komme seg opp til sortbelte. Hvorfor slutter man med noe når man har lagt ned så mye arbeid for å komme seg dit man er?

En av informantene kommenterte at utfordringen lå i å holde på de damene som begynte å trene: *Informant E: "Det har alltid vært damer der, men det er det å holde de der. Gjerne når de begynner å studere, studier og reise bort der detter de bort, og så resten når de begynner å jobbe eller får unger."*

Denne informanten fortalte at hun kjente flere kvinner som hadde sluttet å trene etter at de hadde fått barn, men at ingen av hennes mannlige treningskamerater hadde sluttet da de fikk barn. To av informantene som begynte å trene i starten av tenårene, og som hadde kommet tilbake etter barnefødsler, fortalte at de hadde opplevd det som tungt å komme tilbake. Dette fordi en fødsel gjør noe med kroppen, begge hadde nedprioritert egen trening i perioden med små barn. Da ble det at de hadde en høyere grad, en av utfordringene. Det at de ikke kunne prestere på samme nivå som de hadde vært på før fødselen ble opplevd som vanskelig. Samtidig krevde idretten at alle stilte opp etter grad. Kvinnene som hadde vært borte fra treningen, hadde ikke mulighet til å stille seg bakerst i salen, for så å gradvis ha trent seg i form. De måtte stille opp etter den graden de hadde, som var langt framme på rekkene. Informantene følte at de ikke levde opp til andres og egne forventninger. Både når det kom til de tekniske og fysiske ferdigheter man var forventet å inneha når man stod så langt fram i salen. Det som likevel gjorde at de fortsatte var det sosiale miljøet og at dette var noe de hadde holdt på med så lenge. *Informant A: "Det blir en del av deg...klarer ikke å la være. Det blir noe du må gjøre."*

En av de andre informantene snakket om hvordan hun hadde opplevd konkurranseaspektet innen Taekwon-Do. Det at fokuset på å skulle prestere kunne ta for stor plass og etter hvert fjerne noe av gleden ved selve aktiviteten.

Informant C: "Det er en del damer som begynner å konkurrere, men så slutter de å konkurrere eller forsvinner på noe vis." Informanten fortsatte ved å undre seg over det hun opplevde som større utskiftninger hos kvinnelige konkurranseutøvere, enn hos de mannlige utøverne. Hun reflekterte over om det ble for alvorlig og at det som var morsomt og gøy ved idretten forsvant for de kvinnelige utøverne, men hun kunne ikke komme med noen konkrete eksempler, eller en oversikt over dette, det var mer en subjektiv opplevelse hos denne informanten. Dette aspektet vil også menn innen idretten kunne oppleve. Informantens opplevelse var likevel at menn ikke kjente presset på samme måte, som noen av de kvinnelige utøverne som hadde satset på nasjonalt og internasjonalt nivå.

En av forklaringene på hvorfor det er flere mannlige seniorelever var det at det var flere menn som hadde begynt å trene Taekwon-Do, og det derfor var naturlig at det var flere menn som hadde gradert seg opp i gradsystemet. En av informantene nevnte at hun opplevde at jenter og gutter begynte på Taekwon-Do av forskjellige årsaker.

Informant A: "Letter å selge inn selvforsvar til jenteforeldre. Gutteforeldre kommer for at vi skal oppdra de." Dette utsagnet kan være med å belyse noen av holdningene som har vært til kampsport i samfunnet. Det at motivet for jentene har vært å ha lært seg selvforsvar, eller at foreldrene har ønsket at døtrene skal trene kampsport for å kunne forsvare seg. Mens det for guttene har vært den disiplinene kampsportene har vært kjent for, som har appellert til foreldrene. Taekwon-do har sine røtter tilbake i Korea som en del av den militære treningen. Da militære og disiplinene fra militæret ofte har vært

forbundet med menn og mannlige holdninger, da det tidligere kun var menn som avtjente verneplikt i Norge. Kan det ha vært naturlig å se på en idrett knyttet opp mot militærdisiplin som mer passende for menn. Dette var ikke et tema jeg forsket på under denne oppgaven, men det hadde vært en interessant tanke, og noe man kunne ha forsket videre på.

Som en av informantene nevnte så var det i hovedsak konkurransesporten de som ikke hadde kjenneskap til kampsport hadde et forhold til. Det som har blitt vist på tv og internett, og det som har blitt portrettert i filmer, har ofte hatt et fokus på kamp og knusing, den litt mer actionfylte delen av idretten. Det er sjelden blitt vist alle aspektene ved idretten. Slik som mønster, som har blitt sett på som en roligere del av idretten, der utøverne ikke har hatt fysisk kontakt med hverandre under konkurranser.

Holdninger som en av informantene ble møtt med, da hun begynte med kampsport på slutten av 1970-tallet var at det hun hadde begynt med ikke passet inn i bildet av en idrett som passet for vanlige jenter. *Informant A: "At vi var veldig spesielle som valgt noe sånt når vi var jenter."*

Den samme informanten kunne også fortelle at etter hvert som hun ble instruktør og begynte å reise rundt i Norge for å instruere på samlinger og kurs så ble det utfordrende å fortelle fremmede hvorfor hun var på besøk i den byen eller overnattet på det hotellet:

Informant A: "jeg hadde ikke lyst til å si Taekwon-Do fordi da forsvant de, og da hadde jeg ingen å snakke med den kvelden. Så jeg husker en gang da så sa jeg at jeg reiser rundt med strikkeoppskrifter." Hennes opplevelse var at: "Det var så maskulint at hvis det var menn så bare skygget de banen."

Dette var holdninger som fantes i samfunnet da kampsportene kom til Norge, og det begynte å dukke opp klubber rundt om i Norge. Likevel kunne også en av informantene som begynte å trene i voksen alder etter år 2000, fortelle om lignende reaksjoner. Hun fortalte at en typisk reaksjon da hun fortalte hva hun holdt på med var: *Informant D: "Å dæven svartbelte i Taekwon-Do, farlig du da, sier mange"*

Det sier noe om hvilke holdninger mennesker som ikke trente kampsport hadde til idretten. Det kan ha vært med å påvirket kvinner som kunne tenkt seg å begynne å trene, men som forbandt idretten med noe som var farlig, og derfor ikke noe de ønsket å være en del av. Denne type holdninger kan ha gitt grobunn for en ide om at kampsport var for mennesker som likte vold, og at idretten var for folk som så selv som "tøffinger". Når holdningene ute i samfunnet har vært at dette var noe farlig og aggressivt, kan det ha gitt grobunn til tanken om at dette var en maskulin aktivitet. Informantene hadde ikke opplevd det som et kompliment, når de fikk respons om at de var farlige. En av informantene kommenterte at hun trodde at en del av de som hadde kommet med disse kommentarene forsøkte å være morsomme. Likevel sier dette noe om hvilke assosiasjoner mennesker får når idretten er blitt nevnt.

Samtidig opplevde informant C ikke det som negativt, at folk sa at hun var farlig på en humoristisk måte. Hun opplevde å få positive tilbakemeldinger fra arbeidskollegaer, og mente at holdningene til idretten hadde endret seg. At det maskuline stempelen idretten hadde hatt, var endret til et mer åpent syn om at idretten var for alle.

Disse oppfatningene om at utøverne var farlige på grunn av idretten de trente, stod i kontrast til de opplevelsene informantene hadde opplevd innad i idretten.. Som en av

informantene fortalte så responderte hun som regel med denne kommentaren, når folk sa hun var farlig: *Informant D: "Nei, vi lærer å være snill, det er det vi lærer. Også lærer vi å forsvare oss den dagen det ikke virker."*

Det at idretten man holdt på med oppfattes som voldelig, og responsen var at folk trodde du var farlig, selv om de forklarte det som humor, kan ha påvirket om kvinner valgte å begynne med idretten. Da dette er egenskaper som har blitt assosiert med det maskuline. Noe som gjorde at enkelte kvinner kunne finne det avskrekkende å holde på med en aktivitet som var maskulin. Som en av informantene sa så oppleves Taekwon-Do som: *Informant A: "... veldig gutteting det å drive med slag og spark."*

Under en av samtalene kom det fram at informanten hadde reist en del i utlandet og var blant annet den første kvinnelige dommeren som deltok under VM i Athen på midten av 1980-tallet. Hun hadde opplevd det som spennende og lærerikt å få delta som dommer under VM. Hun hadde fått et positivt inntrykk av sine mannlige kollegaer. Dette inntrykket fikk likevel en knekk, da hun på slutten av mesterskapet ble bedt om å dømme finalekampen som skulle gå på en opphøyet scene i midten av idrettshallen. Hun snakket med en av Mastrene som hadde vært hoveddommer på ringen hun ledet og som hadde sagt at hun kunne dømme i senterringen. Hun hadde sagt at hun var litt usikker og følte at det var andre med mer erfaring som burde dømme en finale i senterringen. Hun fikk da til svar fra denne Masteren at:

*"Ja, men det er ingen som klager på deg.
Informant A: Åh, er det ikke det
Nei, nei, nei, ingen som klager på en jente vet du."*

Senere hadde samme informant reist ned til Nord-Korea som leder for den norske delagasjonen i 1989. Mens den norske delegasjonen satt på hotellet og ventet på å sjekke inn så kom en av fra den koreanske organisasjonen bort for å dele ut romnøkler og gi informasjon om opplegget videre.

Informant A: "Så kom de bort, endelig skulle vi få rommene våre, så sier de Ja, vil gjerne snakke med lederen for Norge."

Informant A: Ja, det er meg det

Jaja, det er fint, men vil gjerne snakke med lederen.

Informant A: Ja, men det er meg det

Jojo, det er kjempe kjekt, men hvor er den nasjonale lederen

Informant A: Nei, det er ingen nasjonal leder bare meg. Så jeg er nasjonal leder i dag, sånn er det.

Ja, men det er meg.

Enn coachen da?

Informant A: Ja, det er meg også.

Så så de på gutte teamet, ja, men for jentene ja sa de, men, men hva med menn.

Informant A: Ja, jeg er leder for begge.

Eee, nei det gikk jo ikke. Det gikk jo ikke an."

Informanten fortalte at hun ikke hadde opplevd slike holdninger til kvinner fra organisasjonen i Norge. Der hadde hun følt seg likestilt med sine mannlige kollegaer.

I Trondheims klubben hadde de ikke hatt en kvinnelig leder for styret i klubben, men dersom man så på bydelsavdelingen, som det var åtte av i Trondheim så var fem av

disse lederne kvinner. Disse kvinnene hadde enten 2. Dan eller 3. Dan og oppfylte dermed kravet om å ha en egen avdeling for å kunne gå opp til 4. Dan.

Dersom man ønsket å nå et høyt nivå innen Taekwon-Do i Norge så krevdes det at man la ned en stor del av sin tid for å kunne oppnå det. Et av kravene for å kunne prøve å gradere seg opp til 4. Dan var at man måtte drive en egen klubb eller avdeling. I tillegg til å ha instruert, trent selv og holdt seg oppdatert med ulike kurs. Det å skulle drive på et slikt nivå krever at man er over snittet interessert i Taekwon-Do. Som en av informantene sa så: *Informant E: "Taekwon-Do er mer enn en hobby om du skal være på et høyt nivå"*

En av informantene som fortalte at hun hadde kommet tilbake etter å ha fått barn begrunnet det med at idretten hadde blitt en del av henne: *Informant A: "Det er en del av meg. Jeg er denne greia her, det er meg."*

Hun fortalte at det å skulle slutte helt hadde vært vanskelig. Både fordi hun likte aktiviteten og hadde glede av den, og det å holde seg i form, men også på grunn av det sosiale miljøet hun ble en del av. Samtidig så var det blitt en livsstil for de som kom høyt opp i gradene, da det var dette de brukte tiden sin på og det var i dette miljøet de hadde en stor del av omgangskretsen sin. Som en annen informant sa:

Informant D: "Det tar jo tid, men jeg ser jo for meg, Taekwon-Do er jo blitt livet mitt, det er der jeg, altså ehm..før så var livet mitt Røde kors hjelpekorps. Der var jeg i 20 år og brukte all min tid, alle mine dager og i det hele tatt, ungene var dratt med hit og dit. Det hadde de ikke vondt av, men nå er jeg litt ferdig med den perioden, men nå er det på en måte Taekwon-do som er livet mitt."

Det var ikke skrevet mange oppgaver som tar for seg kampsport, særlig ikke med et annet fokus enn det fysiologiske aspektet ved idretten. Jeg fant en studie av Hjertquist fra 2011. Denne studien viste at informantene fra studien, som selv drev med kampsport, opplevde kampsport i Sverige som mer likestilt mellom kjønnene enn det de hadde opplevd i andre idretter. De opplevde at idretten hadde vært åpen, at man hadde de samme reglene for kvinner og menn. De hadde trent på partier med både kvinner og menn, og hadde fått samme treningstilbud uavhengig av kjønn.⁵⁸

Informantene i denne undersøkelsen hadde opplevd at kampsporten, de hadde alle trent i minimum 10 år, ikke hadde fokus på kjønnsstereotypiene, men de hadde opplevd at dersom de snakket med noen utenfor kampsportmiljøet så dukket disse stereotypiene opp. Informantene hadde opplevd at oppfatningen fra samfunnet utenfor miljøet var at det var en spesiell type jenter, med et spesielt utseende som bedrev kampsport.⁵⁹ Slutningen til Hjertquist var at informantene hadde opplevd utøverne som likestilte, mens samfunnet utenfor hadde hatt et større fokus på skille mellom kvinner og menn. Det har også blitt bekreftet blant mine informanter. Da de begynte å trene så var det ingen av de som hadde tenkt over forskjeller mellom kvinner og menn. De hadde opplevd at en medelev var en medelev og ikke tenkt kjønn. Det var etter at de hadde kommet opp på en viss grad at noen av informantene hadde tenkt på at det var færre

⁵⁸ Hjertqvist 2011

⁵⁹ Hjertqvist 2011

kvinner på samme grad. Det var ikke noe de hadde tenkt noe særlig over før etter at de fikk sort belte.

8. Avslutning

I denne oppgaven har jeg sett på hva som hadde fått de kvinnene med høyest grad i Trondheim Taekwon-Do klubb til å fortsette med denne idretten, og om det var noen fellestrekk blant disse kvinnene. Etter å ha jobbet med intervjuene til disse kvinnene kom det fram både likheter og forskjeller mellom informantene. Informantene hadde startet med idretten i forskjellig alder, en som barn, tre som tenåringer og to som voksne kvinner. En hadde startet å trene på 1970-tallet, ei på 80-tallet, ei på 90-tallet og tre på 2000-tallet. En av informantene hadde hatt barn da hun startet å trene, fem hadde ikke det. Tre av informantene hadde fått barn i løpet av tiden de hadde vært aktive innen idretten. Årsakene til at de hadde begynt å trene varierte også. Ei hadde begynt for å lære seg selvforsvar, ei fordi en venninne hadde dratt henne med, ei fordi hun hadde sett en oppvisning av Taekwon-Do, og klubbe lå like ved der hun bodde. Årsakene til at de begynte var litt tilfeldige, og ingen av informantene hadde hatt et klart mål for idretten da de begynte. Det som var felles for informantene var at alle hadde vært aktive innen konkurranser. Alle informantene hadde vært aktive utover å kun være med å trene. De hadde hatt ulike verv innen klubben, deltatt som dommere, vært instruktører eller drevet bydelsavdelinger. I tillegg til at alle informantene kommenterte det sosiale miljøet som en viktig faktor for at de trivdes. For de som hadde fått barn og trappet ned på egen trening. Var det viktig å fortsette som instruktører eller styremedlemmer slik at de fortsatt hadde en forbindelse til miljøet, og ikke mistet kontakten med det sosiale fellesskapet.

Når det kom til graderingen så var dette noe som kom som en konsekvens av å være aktive og deltagende innen idretten. Ingen av informantene hadde hatt en plan med å komme til et vist nivå. Det hadde heller kommet som en konsekvens av å ha møtt på treningene og det at de hadde trivdes med aktiviteten og miljøet. På spørsmål om hvordan de opplevde kravene for graderingen var det ingen som hadde tenkt vider over dette. Det ble sett på som en naturlig utvikling innad i den idretten de var aktiv i. En av årsakene kan ha vært at man tidlig opplever at det blir satt krav for å kunne gradere seg, og at det på den måten blir en selvfølgelig del av idretten og miljøet, og at det at det ble noe man ikke stilte spørsmål ved. Det at kravene var slik som de var og at alternativer ikke var noe informantene hadde tenkt over. Ingen av informantene virket negative til kravene for graderingene. To av informantene uttrykte at de ikke likte graderingene, men at de likevel gjennomførte de for å oppleve mestring, og for å kunne lære seg nytt pensum.

Alle mine informanter var kvinner som man kan si at har lykket i idretten sin. De har konkurrert, de har hatt verv, vært aktive og opplevd et godt sosialt miljø i idretten. De har alle gradert seg flere ganger om kommet opp på et høyt nivå i forhold til grad.

Det å skulle trekke en større konklusjon om kvinner og idrett basert på denne oppgaven vil være vanskelig. Da dette var en liten oppgave basert på et lite utvalg av informanter i Trondheim Taekwon-Do klubb. Dersom man ser på muligheten å si noe spesifikt om Trondheim Taekwon-Do klubb, er muligheten større. Av ni mulige informanter som passet kriteriene i forhold til å være aktive og ha en høy grad, var det seks stykker som

sa seg villige til å delta i denne oppgaven. Basert på det tallet, så kan denne oppgaven si noe om hvordan disse seks kvinnene hadde opplevd sin tid i Trondheimsklubben. Det jeg likevel kunne lese ut av samtale med informantene var at de stor grad hadde valgt å gå en tradisjonell vei når det kommer til å prioritere familie og barn, da disse dukket opp i livene deres. Likevel var det noe med det sosiale miljøet som gjorde at de ikke ønsket å miste kontakten med idretten. Det var den sosiale tilhørigheten som fikk de tilbake, til tross for utfordringer i forhold til tidligere treningsnivå og fysiske ferdigheter, som ikke lengre var de samme etter en lengre pause på grunn av barnefødsler.

Denne oppgaven har bare skrapet i overflaten på hva som kan motivere kvinner til å begynne med en idrett, og å fortsette over lengre tid. Det vil også være forskjellige årsaker for forskjellige mennesker. Det hadde vært interessant å undersøke om det er de samme årsakene som har motivert menn til å fortsette sin trening over flere år.

Kilder.

Intervju av 6 informanter

Årsmeldingene fra Trondheim Taekwon-Do klubb i perioden 2007-2016

Søknad om gradering opp til 6. Dan fra informant E

Vedlegg

Vedlegg 1: Intervjuguide

Litteratur

Andresen, Per. (2010). *Instruktør C-Kurs*. Trondheim

Andresen, Per. (2006). *Nasjonalt instruktør C-Kurs*. Trondheim

Fasting, Kari. (1989) Womens lives – Consequences for Leisure and Sports? Nytt om kvinneforskning. (1989). 4/89 Kvinner og idrett – forskning, perspektiver og utfordringer. Oslo: NAVFs sekretariat for kvinneforskning, s. 18-26

Florén, Anders & Ågren, Henri. (2012). *Historiska undersökningar – Grunder i historisk teori, metod och framställningsätt*. Lund: Studentlitteratur

Gillis, Alex. (2016). *A killing art, the untold history og Tae Kwon Do*. Toronto: ECW Press

Goksøyr, Matti. (2008). *Historien om norsk idrett*. Oslo: Abstrakt forlag

Hanstad, Dag Vidar, Breivik, Gunnar, Sisjord, Mari Kristin & Skaset, Hans b. (2011). *Norsk idrett indre spenninger og ytre press*. Oslo: Akilles

Hjertqvist, Lina. (2011). *Tar tjejerne hem fighten? – En kvalitativ studie av samhällets acceptans av tjejjers ökande intresse och engagemang för kampsport*. Linneuniversitetet

Hodne, Bjarne, Kjelstadli, Knut & Rosander, Göran (red.). (1981) *Muntlige kilder: Om bruk av intervju i etnologi, folkeminnevitenskap og historie*. Oslo: Universitetsforlaget

Kaldal, Ingar. (2016). *Minner som prosesser – i sosial- og kulturhistorie*. Oslo: Cappelen Damm

Lippe, Gerd von der & Hognestad, Hans K. (2014). *Kjønnsmakt i idrett og friluftsliv*. Novus forlag

Lorentzen, Jørgen & Mühleisen,, Wencke. (2007). *Kjønnforskning, en grunnbok*. Oslo: Universitetsforlaget

Marano, Héctor, Bos, Wim & Traitenberg, Pablo. (2014). *The Art of Taekwon-Do ITF*. Roma

Norges Kampsportforbund, utviklingsplan for kvinner og ungdom: Kvinner og menn, ungdom og voksne – sammen skaper vi vinnere! (2016)
<http://kampsport.no/wp-content/uploads/2017/04/Utviklingsplan-kvinner-og-ungdom-.pdf>

Pedersen, Kirstie. (1989): Trippel-løp – et bilde av kvinneidrett Nytt om kvinneforskning. (1989): 4/89 Kvinner og idrett – forskning, perspektiver og utfordringer. Oslo: NAVFs sekretariat for kvinneforskning, s. 27-33

Sigmundsson, Hermundur & Ingebriksen Jan Erik. (2006). *Idrettspedagogikk*. Oslo: Universitetsforlaget

Skre, Ingunn B. Femininitet. I *Store Norske Leksikon*. Hentet 25.04.2019.
<https://snl.no/femininitet>

Store Norske Leksikon, s.v. «Maskulinitet» Hentet 25.04.2019, <https://snl.no/maskulinitet>

Tangen, Jan Ove. (2010). *Hvordan er idrett mulig? Skisse til en idrettssosiologi*. Høyskoleforlaget

Tjora, Aksel. (2010). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis*. Oslo: Gyldendal Akademisk

Trondheim Taekwon-Do klubb. «Klubbhistorien». hentet 23.03.2019,
<http://www.trondheim-tkd.no/klubbhistorien>

Utdanningsdirektoratet. (). Læreplan i historie – Fellesfag i studieforberedende utdanningsprogram. Hentet 27.05.2020 fra <https://www.udir.no/kl06/HIS1-02/Hele/Kompetansemaal/etter-vg3-studieforberedende-utdanningsprogram>

Vaage, Odd Frank. (2010). *Samfunnsspeilet*. 2010/1 Temanummer om likestilling. Hun går tur – han løper. Hentet fra Statistisk sentralbyrå sin internettside:
<https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/hun-gaar-paa-tur-han-loper>

